JAVA-BODE.

NIEUWS- HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

A° 1859. Woensdag, 14 September, N°. 74.

HOOFD-BUREAU: Te **Batavia** bij H. M. VAN DORP; te **Samarang** bij DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te **Soerabaija** bij LE ROY & Co., te **Pasaroean** bij WEIJERMANS & Co., te **Cheribon** bij BLOK & RUZETTE, te **Tagal** bij Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT, te **Madioen** bij G. R. HOGENRAAD, te **Padang** bij H. R. VAN WIJK, Rzn., voor de Buitenbezittingen bij de Agenten der Stoomschepen van den Heer W. CORES DE VRIES en voor **Nederland** bij J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te ***Amsterdam.***

Prijs per half jaar voor *Batavia* .... f 12,50.
„ „ „ „ *Java* .... „ 15,—.
„ „ „ „ *Buitenbezittingen* .... „ 17,50.
„ „ „ „ *Nederland* .... „ 22,50.
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven ***franco.***

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaterdag van elke week, voor posttijd.

De prijs der **Advertentiën** is **50** cents voor de Vijf woorden.
Bij eerste of meerdere herhaling **25** „ „ „ „ „
Behalve het Zegel voor den Lande.

Bij deze Courant behooren twee
BIJVOEGSELS.

BEKENDMAKING.

Ingevolge bekomen last, wordt bekend gemaakt, dat Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal gewone audientie zal verleenen op Maandag, den 19den September 1859, des morgens te negen uren, in het gouvernementshotel te Rijswijk.

Belanghebbenden gelieven hunne aanvragen om audientie, onder duidelijke bekendstelling van namen en titels, te rigten aan den **Adjudant van dienst.**

BUITENZORG, *De Kapitein Adjudant,*
13 Sept. 1859. R. F. DE SEIJFF.

EXTRACT *uit het Register der Besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie.*

BATAVIA, *den 9den September* 1859. (*No. 4.*)
(Staatsblad no. 64.)

Gelezen, enz.
Den Raad van Nederlandsch-Indie gehoord;
Is goedgevonden en verstaan:
Er in toe te stemmen, dat tot het afdoen der zaken, bedoeld bij art. 106 van het reglement op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie in Nederlandsch-Indie, door den resident van Rembang mede te Toeban en Bodjonegoro zittingen worden gehouden.
Afschrift, enz.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Secretaris,
A. LOUDON.

Civiel Departement.

Benoemd:

Tot derden commies bij de directie der cultures, de candidaat-notaris, tijdelijk buitengewoon klerk bij de algemeene rekenkamer H. H. Naus.

Tot eerste bode bij de weeskamer te Batavia, de deurwaarder bij den raad van justitie aldaar A. C. Helder.

Op een nader te bepalen dag:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den adsistent-resident van het Wester-kwartier der ommelanden van Batavia, W. de Val.

Militair Departement.

Benoemd:

Tot kolonel, de luitenant-kolonel P. H. Koster, met handhaving in zijne tegenwoordige betrekking van chef van den generalen staf van het leger in Nederlandsch-Indie.

BIJ DE MILITAIRE GENEESKUNDIGE DIENST.

Overgeplaatst:

Bij de civiele en militaire geneeskundige dienst te Koepang (Timor), de offficier van gezondheid der tweede klasse W. A. P. F. L. Zijnen Wartel, thans op Batjan (Moluksche eilanden.)

BIJ HET LEGIOEN VAN MANGKOE NEGORO.

Eervol Ontslagen:

De majoor der artillerie, pangeran hario Soerio Nata Ningrat, en zulks onder toekenning aan hem van den honorairen rang van luitenant-kolonel; met bepaling, dat hij als zoodanig de activiteits uniform van het wapen der artillerie dragen zal.

De majoor titulair bij de cavallerie, pangeran hario Kesoemo di Ningrat, met vergunning om de activiteits uniform van den staf te blijven dragen.

Benoemd:

Tot luitenant-kolonel en tweeden commandant, de majoor der infanterie radhen mas Djaijang Ningrat.

Tot majoor-adjudant van den commandant van het legioen, de majoor der infanterie pangeran hario Soerio di Ningrat.

Tot majoor-commandant van het bataillon infanterie, de kapitein van dat bataillon pangeran hario Gondo Kesoema.

Marine Departement.

Goedgekeurd:

Dat het bevel van de gouvernements schroefschoener Java is opgedragen aan den eersten gezaghebber bij de dienst der gouvernementsschoeners en kruisbooten H. F. Bernoster.

ADVERTENTIEN.

Postkantoor.

Landmail van September.

De ondergeteekende herinnert bij deze belanghebbenden, dat de tweede mail-stoomer in Sept. den 24sten zullende vertrekken, de brievenpakketten daarmede te verzenden, bij het postkantoor te Weltevreden zullen worden gesloten op Vrijdag den 23sten aanstaande;

des avonds te 8 uren, voor Europa, Britsch-Indië, China, enz., enz.

des middags ten 1 ure, die voor Banka, Palembang, Billiton en Riouw.

De ingenieur 1ste klasse, chef der 1ste waterstaats afdeeling, maakt bij deze bekend, dat de twee bruggen, als de Willemsbrug en de Brug achter de Willemskerk, van den 15den dezer af, voor de passage van rijtuigen gesloten zijn.

Op Zaturdag den 8sten October 1859, des voormiddags te 10 uren, zal door den resident der Lampongsche Districten, overeenkomstig het reglement op het houden van uitbestedingen (staatsblad 1829 no. 67) ten residentiekantore te Telok Betong bij openbare uitbesteding worden gehouden, voor de levering van de volgende benoodigdheden in deze residentie, gedurende het jaar 1860, te rekenen van den 1sten Januarij tot en met den 31sten December, te weten:

a. *Voor de alhier gestationeerde kruisbooten:*
44000 Amsterdamsche ponden rijst,
1875 dito dito zout,
8375 dito dito gedroogde visch of vleesch,
240 Bataviasche kannen klapper-olie en
48 vadem brandhout.

b. *Voor de gevangenen en dwangarbeiders ter hoofdplaats.*

Voeding, daaronder begrepen de verstrekking van siri, en olie voor de verlichting in het gevangenhuis; wordende het aantal gevangenen en veroordeelden op 125 man daags gesteld.

De toewijzing zal geschieden in twee perceelen.

De voorwaarden, waarop deze uitbesteding zal worden gehouden, liggen ter lezing op het residentie-kantoor te Telok Betong en te Batavia.

Gadinghebbenden worden uitgenoodigd, om voor of op den dag der uitbesteding hunne inschrijvingsbilletten behoorlijk verzegeld, bij den ondergeteekende in te dienen en bij die uitbesteding tegenwoordig te zijn, of wel iemand, behoorlijk gemagtigd daarvoor te bestemmen.

Berigt aan Zeevarenden.

De commissie tot verbetering der indische zeekaarten brengt ter kennisse van belanghebbenden, dat door den gezagvoerder P. Logan van het Engelsche vaartuig Rob Roy, een rif met 4 vadem water in de Papanpassage is ontdekt, in de peiling zuidhoek P. papan Z. O. T. O. en het groote eiland aan den noordelijken ingang, N. O. T. O.; waarschijnlijk is dit rif van eene kleine uitgestrektheid.

VENDUTIEN.

Op Donderdag, den 15 September, des voormiddags te 10 uren, in het locaal der beurs, van 46,000 pikols suiker.

Op Vrijdag, den 16 September, wegens vertrek, voor het woonhuis van den weledg. heer Bergamin, in het Kampement, door van Slooten, Morgan & Co.

en

Voor het commissiehuis van Abeelen, Dennison & Co.

Op Maandag, den 19 September, wegens vertrek, ten huize van den heer J. L. Adam, op Tanabang, door John Pryce & Co.

en

Voor het commissiehuis van Gebr. Roselje & Co.

Op Dingsdag, den 20 September, voor het commissiehuis van Cassalette & Co.

Op den 11den October e. k., het onverdeelde, met hyphotheek bezwaarde ¼ aandeel in het Ned. Ind. schip Fathul Mobarak, door van Slooten, Morgan & Co., te Batavia.

Op Vrijdag en Zaturdag, den 16 en 17 September, wegens vertrek, voor de assistent-residentie woning te Tangerang.

Oproeping van Crediteuren.

In de Javasche Courant van heden worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door de Weeskamer te Batavia, van wijlen J. P. F. Sijthoff.

Door de Agenten der Soerabaijasche Wees- en Boedelkamer te Bondowoso, van wijlen den arabier Sech Salim bin Mocbarak Wasana.

Door de Weeskamer te Batavia, van wijlen den chinees Tan Bengtjiong.

Vertrekkende Personen.

G. J. Tormijn en familie. — W. de Val en familie.

Aangekomen Vreemdelingen

van den 11 tot en met den 13 September, 1859.

MARINE HÔTEL. Kuijnen, van Amsterdam. — C. A. Wagner, van Soerabaija. — C. B. Brandligt, van Wijnkoopsbaai. — W. C. Barneveld, van Krawang. — Haunk, van Onrust. — Poolman, van Cheribon. — Sutehs, van de Reede. — Tormijn, van Panaroekan.

HOTEL DES INDES. Rotgans, van de Reede. — d'Arnaud Gerkens, van Bantam. — Planten, van Nederland.

HOTEL WILLEM II. Boshart en echtgenoot, van Onrust. — De Haan en echtgenoot, van Idem. — P. Scheltema Beduin, van Batavia.

JAVA HOTEL. Goedkoop, van de Reede. — Arman, van Idem. — A. Dekker, van Singapore. — J. H. Bock, van Pecalongan.

Advertentiën.

Getrouwd:

H. J. STAVERMAN
met
H. C. LEROUX.

KEDIRIE, den 5den Augustus 1859.
Algemeene kennisgave. (2866)

Getrouwd:

J. P. JELTES
met
C. H. F. BUIJN.

POERBOLINGO 17 Augustus 1859.
Residentie Banjoemaas. (2866)

Voorspoedig bevallen van een' ZOON *J. D. van Andel Godefroij.*

BATAVIA, 8 September 1859. (2851)

Bevallen van drie ZONEN, vrouwe *J. C. Cramer, Dibbets.*

PALEMBAIJANG, (Padangsche Bovenlanden) 30 *July* 1859.
Eenige kennisgave. (2905)

Bevallen van eene DOCHTER, *H. G. Du Perron, van de Poel.*

PEKALONGAN, 7 *September* 1859.
Eenige kennisgave. (2886)

At Parapattan in 9th Inst. *Kate*, infant daughter of Mr. *John Black.* (2888)

De jongste der drie lievelingen, *Willem, Hendrik, Johannes*, ons den 30 Julij ll. geschonken werd ons heden weder ontnomen.

J. CRAMER.
J. C. CRAMER.
PALEMBAIJANG, *Dibbits.*
(Padangsche Bovenlanden) 19 *Augustus* 1859.
Eenige kennisgave. (2906)

Werd ons, op den 19den dezer, de jongste der drie lievelingen, ons den 30 Julij ll. geschonken, ontnomen, heden hebben wij het verlies te betreuren van den oudsten, *Hendrik, Johannes, Willem.*

J. CRAMER.
J. C. CRAMER.
PALEMBAYANG, *Dibbits.*
(Padangsche Bovenlanden) 21 *Augustus* 1859.
Eenige kennisgave. (2907)

Overleden te Doekoewringin (Tagal), den 6den September jl., mijne dierbare echtgenoote *Harriet Allen*, oud 39 jaren, mij nalatende vijf zeer jonge kinderen.

(2904) A. LAWSON.

Op den 5den dezer overleed alhier, na eene kortstondige ziekte mijn geliefden Zoon *Albert*, in den ouderdom van ruim 22 jaren.

M. AHLERS.

BATAVIA, 10 September 1859.
Eenige kennisgave. (2884)

VENDUTIE

Op Vrijdag den 16 September 1859,
voor het Commissiehuis van
ABEELEN, DENNISON & CO.
tegen 4 pCt. Vendu-Salaris van:

20 Balen rood Adrianopel garen,
4 Balen Zeildoek,
1 Baal zwart en blaauw Laken,

eene belangrijke partij Baticks als: **Sarongs, Slendangs** en **Hoofddoeken**, blaauwe **Drill** en ruwe **Calicots**, alles min en meerder beschadigd. (2882)

De Ondergeteekenden zullen op hunne

VENDUTIE

van Vrijdag aanstaande verkoopen,
voor rekening van wien zulks zoude moge aangaan.

GS 130 1 kist 27 ps. **Half Wollen Tinets.**
» 4677/9 3 balen à 14 ps. **Cord Coatings.**
HVL & Co. 1 kist **Hoofddoeken.**
» 4 » **Sarongs.**
» 2 » **Kain Pandjangs.**
» 1 » **Doeken.**
BTB & Zn. 5 balen **Blaauwe Drills.**
meer en minder door ZEEWATER beschadigd.
40 balies **Sakie** inhoudende
ieder circa 5 dozijn.

(2930) ABEELEN, DENNISON & Co.

OP DE VENDUTIE

van **VRIJDAG** van
ABEELEN, DENNISON & CO.,
zal mede worden verkocht:
eene geheele nieuwe

MILORD 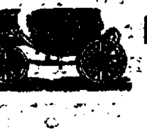 TOERWAGEN.

(2932)

VENDUTIE

Vrijdag 16 September 1859,
wegens vertrek voor het woonhuis van den WelEdG, Heer BERGAMIN,
in het Kampement, door
VAN SLOOTEN, MORGAN & CO.,
van eenen netten inboedel bestaande uit: Spiegels en Schilderijen, Hang- en Tafellampen, Stoelen, Canapés, Tafels, Ledikanten, Kasten, Matten, Porcelein-glas-en Aardewerk, voorts nog: 1 Wagen, 1 Bendie, 2 spannen perfecte wagenpaarden, 1 rijpaard en eene bezette Koe, etc. (2888)

Vendutie

Op VRIJDAG en ZATURDAG, den 16den en 17den September 1859,
wegens vertrek,
VOOR DE ADS. RES. WONING TE TANGERANG,
van eenen zeer netten INBOEDEL,
bestaande uit:

Mahoniehouten en andere Meubels, een voor dit klimaat vervaardigde Pianino en Draaiorgel, Spiegels, Schilderijen, Hang- en Tafel-Lampen, Zeilen, Matten, Kristal-, Zilver-, Pleet-, Porcelein-, Glas- en Aardewerk.
Voorts:

Twee Rijpaarden en verscheidene Wagenpaarden. een Vis à-Vis, een Palanguin, een Tentwagen, Tuigen, etc., etc., etc.
Vervolgens:
30 Koebeesten,

waaronder Melkgevende en gemeste jonge Ossen
en
EEN VANILLE TUIN,
bestaande uit p. m. 2000 planten. (2885)

VENDUTIE

op Maandag den 19den September 1859,
voor het Commissiehuis van
Gebrs. ROSELJE & Co.
van eene groote partij **Touwwerk, Blokken, Ra's**, en **Stengen, 50 picols Rotting, Chineesche Martevanen, Bloempotten, Schilderijen, Glaswerk, Tafellampen**, fijne Engelsche Heeren **Hemden, Tafel-** en **Servetgoed, Handdoekgoed, Bedspreijen**, fijn **Wit katoen** in stukken van **54 ellen**, 100 vaatjes **Boter**, 100 **Kazen**, 25 vaten **Meel**, 10 ℔ **1e**. qualiteit **Saffraan** in fleschen van 1/2 ℔, enz., enz.
(2957)

VENDUTIE

op Maandag den 19den September 1859.
wegens vertrek:
ten huize van den WelEdelen Heer **J. L. ADAM**, *op Tanabang*, door
JOHN PRYCE en CO.,
van een zeer netten **inboedel**, bestaande uit: Mahoniehouten en andere Europesche **Ameublementen**, Spiegels, Schilderijen, Hang- en Tafellampen, Tapijten een zeldzame, enz. enz., zoomede van eene welluidende Engelsche

PIANO en MELODIUM,

een DRAAIORGEL, een engelsche MANGEL.
verder:
van Europesche RIJTUIGEN, als:

Een Mylord
» Vis-a-Vis
» Coupé
» Jagtwagen;
goed gedresseerde Wagen en Rijpaarden, als:
1 span Schimmels hoog cc. 54 duim.
1 » Bruine paarden » 53 »
1 » Zwarte » » 48 »
1 Bruin Wagenpaard » » 48 »
Het welbekende Sidney Race Paard Antelope, hoog cc. 59 dm.

1 Schimmel Rijpaard Arabisch ras hoog cc. 59 dm.
1 Zwart Rijpaard » 54 »
1 Dames » » 52 »
(Deze Rijpaarden zijn allen uitmuntend gedresseerd)
2 Kinder Rijpaardjes, 1 Kar met Paard en Tuig, Wagentuigen, Europesche Zadels, Bloemen in Potten, eene Waterpomp met Pijpen, enz., enz.
Zaturdag te voren te bezigtigen. (2889)

GEBRS. ROSELJE & CO.,
zullen op hunne
VENDUTIE
van Maandag 19 September,
mede verkoopen, voor Rekening van belanghebbenden

HvL
564/68 593/95 **8 Kisten à 50** stuks blaauwe drills.
573/76)
582/83) **8 Balen à 50** » Beddetijk.
606/07)
door zeewater beschadigd aangebragt van **Liverpool** per ***Agatha Maria***.
en
1161 STAVEN ZWEEDSCH IJZER,
door zeewater beschadigd aangebragt van **Amsterdam** per ***Stad Dockum***. (2939)

Op Maandag den 19den September 1859,
zullen de ondergeteekenden voor Rekening van belanghebbenden publiek verkoopen:

TWEE PRACHTIGE JAGTGEWEEREN,
uit de beroemde Fabriek van **Henry Elwell** te Londen. Gebrs. ROSELJE EN Co.
(2938)

OP DE VENDUTIE

van Maandag den 19den September,
zullen mede worden verkocht tot sluiting van Rekening,
145 STUKJES JAPANSCHE ZIJDE
en
1 kist inh. 110 stuks
GEKLEURDE- EN WITTE FRANJES.
(2935) GEBRS. ROSELJE en Co.

OP DE VENDUTIE

van Maandag den 19den September
zal mede worden verkocht:
***1 gebroken* MARS**, **1 MAST**, **1 GIEK**, **1 *stuk* RONDHOUT**, **1 *gebroken* SPANWANT** afkomstig van het Ned. schip *Commercie Compagnie*.
(2936) GEBRS. ROSELJE en Co.

Vendutie

Op Dingsdag den 20 September,
voor het Commissiehuis van
CASSALETTE & CO.,
van
DIVERSE LIJNWADEN,
gekleurd Laken, Zijden Batiks, Kains en Slendangs, enz.
Chineesche Laadjes in stellen van 4 stuk en enkele Camphorhouten Laadjes, Stopfleschen van diverse dimensiën, kisten geassorteerde Monsterfleschen van 16 tot 2 lood, Spijkers van 1½ en 1¼ duim.
Benevens:
40 kisten à 4 dozijn Wijn,
30 mandjes geraffineerde Suiker,
20 dozijn Fransche Siroop,
77 vaatjes Boter, *pas aangebragt.*
Verder:
voor rekening van wien zulks aangaat,

PCH 54
55
59 4 kn. PAPIER, per *Johannes Christiaan.*
60
FCF 3666. 1 kist PATÉS.) per *Cornelis Wernard*
3667. 1 » WORST.) *Eduard.*
PL 1104/7. 4 kisten DIVERS SPEELGOED. per *Heilige Willebrordus.*
alles min of meer door zeewater beschadigd. (2920)

VENDUTIE

Woensdag, 21 September 1859,
wegens vertrek,
voor een huis op Goenoeng Saharie, door
VAN SLOOTEN, MORGAN & CO.,
van diverse Meubelen,
Hang- en Tafellampen, Spiegels en Schilderijen, Stoelen. Canapés, Kasten, Tafels, een groote partij Kuststeenen, diverse afbraak,
voorts nog;
Rijtuigen en Paarden, etc.
(2914)

VERKOOP VAN EEN SCHIP

op Woensdag den 21 September 1859.

zullen de ondergeteekenden verkoopen voor rekening van belanghebbenden in een der **Recherche Pakhuizen bij de kleine Boom, met toestemming van den Britschen Consul, het**
ENGELSCH CLIPPERSCHIP
SPIRIT OF THE AGE,
KAPT. W. BILLING,
groot 735 4/5 Ton,
kopervast en gekoperd, gebouwd in 1854.
thans liggende ter reede alhier, zoomede deszelfs geheelen inventaris en restant Provisiën.
Het schip zal worden verkocht ten negen ure
en daarna de Inventaris en restant Provisiën.
Hetzelve is van heden af voor een ieder te bezigtigen.
(2891) JOHN PRYCE & Co.
BATAVIA, 10 *September* 1859.

Op de Vendutie

van Woensdag den 21 September 1859,
aan de kleine Boom,
zullen worden verkocht:
ten 10 ure precies:
circa 50 tonnen Steenkolen.
(2940) JOHN PRYCE EN Co.

Op den 11 October e. k.

zal door de Heeren
VAN SLOOTEN, MORGAN & CO.,
te Batavia

het onverdeelde met hypotheek bezwaarde aandeel in het
Nederlandsche Indische Schip
FATHUL MOBARAK,
en in deszelfs Inventaris, toebehoorende aan de gefailleerde Arabieren **Said Abdul Gadir bin Achmat Assegaf en Said Abdul bin Rachman Alie Assegaf, worden verkocht.**
Namens den hypotheekhouder
(2852) SECH SALIM BIN SALIM NAOEM

Op een nader te bepalen dag,
in het begin der maand **OCTOBER**, zullen de ondergeteekenden publiek verkoopen:

Het ijzeren Stoomschip
„KRATON,"
Lang 107 voeten Engelsche maat,
Breed 12 „ 9 duimen Engelsche maat
Diep 6 „ 9 „ „ „
Diepgang 2 „ 6 „ „ „
voorzien van twee uitmuntende occilaire machines te zamen 25 paarden krachten, hetzelve heeft binnen kort aanzienlijke reparatiën ondergaan.

Het ijzeren Stoomschip
„FAVRIJ,"
zeer geschikt om op rivieren gebruikt te worden.
Lang 69 voeten 6 duimen Engelsche maat
Breed 8 „ „ „
Diep 3 „ „ „
Diepgang 1 voet 6 duimen
voorzien van twee occilaire Stoommachines van paarden krachten en tibulaire ketel.

De snelzeilende gekoperde eikenhouten clipper Schoener,
„COQUETTE,"
groot 100 register tonnen, zeer geschikt voor de kustvaart en transport van paarden.
Bovenstaande vaartuigen zijn te Soerabaija liggende. Voor verdere informatien vervoege men zich bij
(2883) MAJOR, MATZEN EN Co.
SOERABAIJA, den 1sten *September* 1859.

In den loop dezer maand zal op een der Vendutien te houden voor het Commissiehuis van *J. Speet*, publiek worden verkocht:
Een zeer groot en bijzonder welluidend
CAMBLANG SPEL,
compleet met al deszelfs toebehooren.

BANKACTIEN.

De Ondergeteekenden zullen op een nader te bepalen dag verkoopen:
4 aandeelen in de Javasche Bank
(2931) ABEELEN, DENNISON & Co.

MAATSCHAPPIJ
VAN
TOONKUNST.

Muzijkale Oefening met Groot Orchest,

Op Woensdag, 14 dezer, ten 8 ure 's avonds in de *Harmonie*.

De Secretaris,
WAANDERS.

LOGE DE STER IN HET OOSTEN.

RECEPTIE
in den eersten graad,

Op Donderdag den 15 September 1859, des avonds ten 8 ure.

De 1e. Secretaris,
(2855) G. P. J. OCKERSE.

LOGE DE STER IN HET OOSTEN.

Op schriftelijke aanvraag zijn voor de Leden der Loge

MAC.·. ALMANAKKEN
voor het
JAAR 5859
te bekomen à *f* 1,75 bij

Den 1e Secretaris,
(2935) G. P. J. OCKERSE.

PERUVIAN SIJRUP.

(2942) ABEELEN, DENNISON EN Co.

BRANDON & CO.
Een groot assortiment
MARINE PETTEN,
(nieuw model),
Marine Borduurselen, Galon en Knoopen. (2895)

Bij Zakara & Audineau
Verkrijgbaar:
Rijtuig. Wagen- & Bendijtuigen,
IMITATIE LEDER, VERLAKT LINNEN,
MARCOCO LEDER,
en alle noodige behoeften voor Rijtuigen.
(2865)

SLAGTERIJ
tegenover het Hospitaal.
Steeds te verkrijgen
Dikke Holpens, Lever- en Vleeschworst.
(2864)

Echte Makassaarsche
ROODE VISSCHJES,
aangebragt p. CANTON, à *Contant* te verkrijgen in het KOFFIJHUIS aan het vierkant
(2880)

Beste Passaroeangsche
AARDAPPELEN.

(2885) A. J. M. MEIJER.
Scheeps leverancier.

Brandon & Co.,
berigten den ontvangst van
EENE PRACHTIGE ZENDING
Residents-, Assistent-Residents- en Controleurs
KLACQUES, DEGENS, BORDUURSELEN EN
W. KNOOPEN,
tot zeer billijke prijzen.
Costuums worden spoedig en goed geleverd (2894)

Bij A. PONS, *Sluisburg*.
Haar kussens van verschillende soorten,
ook
Zwarte Stof Voor Rouw Japonnen,
Heeren- en Dames Glacé Handschoenen van Jouvin.
(2856)

GROOTE BOUWDOOZEN
voor Kinderen. . . *f* 12.—

H. M. VAN DORP.
Batavia, 1859. (2954)

MOUSSELINE LAINE,
unie noir, blanche et de couleur.
Gants glacés Jouvin.
Esprit de Rose, Essence Bonquet, Patchouly
Poudre de Violette, boites à poudre et
Louppes de Gosnell.
Chez
J. LEJEUSNE.
10 SEPTEMBRE 1859. (2869)

Mr. CARTER,

op Batavia teruggekeerd, is dagelijks te spreken van des morgens 7 tot 11 ure; bezoekt des verlangende de patienten van 11 tot 1 ure des namiddags.

Koningsplein in het huis vroeger bewoond door den heer *Jacometti*. (2910)

Bij de Wagenverhuurderij op *Petodjo* zijn steeds te bekomen, Huurwagens, Tentwagens, Vis-à-Vis en Palanquins. (2921)

GRAS BOTER
van het gerenommeerde merk van der Leeuw
bij
(2941) ABEELEN, DENNISON & Co.

De Ondergetekende verzoekt om bij het bezorgen van goederen, bestemd om met de stoomschepen te worden verzonden, dezelve te doen vergezeld gaan van een briefje voor den Uitvoer, daar zonder dit, geene goederen ter overvoer kunnen worden aangenomen.

W. CORES DE VRIES
(2925.)

Met autorisatie der Hoofd-Commissie van Onderwijs,

zullen de Ondergeteekenden, Gouvernements onderwijzers, met 1 October aanstaande, in het locaal der Gouvernements 3de school, eene MIDDAGSCHOOL openen, alwaar, behalve in de vakken van het lager onderwijs, ook onderrigt zal worden gegeven in de *Fransche* en *Engelsche taal*, *Algebra* en *Meetkunde*.

D. C. DE BRUIN.
(2915) J. A. P. DE VISSER.
GOENONGSAHARIE, 14 September 1859.

Eene geexamineerde
GOUVERNANTE,
reeds verscheidene jaren op Java werkzaam, en de beste informatiën kunnende produceren zag zich door vertrek gaarne spoedig verplaatst.

Adres franco onder letter **G.** bij den Heer *Van Dorp*,
(2902) te Samarang.

EENE GOUVERNANTE
onderwijs gevende in de Hollandsche, Fransche en Engelsche talen, muzijk en alle vrouwelijke handwerken, zag zich gaarne, liefst te *Batavia* geplaatst.
Adres letter **M.** bij den uitgever dezes.
(2929.)

Une Dame Française
désirerait se charger d'une éducation, dans une famille respectable à Batavia ou dans les environs.
's Adresser franco sous les initiales *L. B.* chez les Libraires G. KOLFF ET Cie, *à Batavia*. (2870)

Een NEDERLANDER, *praktisch en theoretisch* opgeleid als *Werktuigkundige*, die gedurende vele achtereenvolgende jaren werkzaam is geweest in de voornaamste fabrieken voor Machinerien, ijzer en metaalwerken binnen Amsterdam, voorzien van goede getuigschriften, zag zich gaarne geplaatst in eene Industriële onderneming of op een suiker fabriek.
Adres *E. Moormann* en Co. te *Batavia*, Lt. F. R. C.
(2924.)

VERLOREN
op de hoogte van Glodok naar Molenvliet
EEN KLEIN GEEL AANTEEKENING BOEKJE,
waarin zich bevond.
Een Banknoot van *f* 1000.—
Drie Banknoten ieder van *f* 300.— en
Een Banknoot van *f* 25.—
Die dezelve bij den Uitgever van dit Blad terug bezorgt, kan op eene goede belooning staat maken. (2918)

---

f 200,000.—
of minder, *voor den tijd van 2 jaren*, onder 1e. verband van Vaste Goederen, in beleening te bekomen tegen eene rente van 6 pCt 's jaars.
Nadere informatiën bij
(2871) G. H. B. L. RUDOLPH.

Een Europeaan (Hollander) welke eenige reizen naar Oost- en West-Indiën heeft gemaakt in betrekking van Hofmeester, wenscht zich weder geplaatst te zien in dusdanige betrekking, onverschillig naar welk werelddeel.
Adres letter A. S. bij
(2925) G. KOLFF EN Co. te *Batavia*.

De ondergeteekende brengt bij dezen ter kennis van *Ouders* en *Voogden*, dat de gewone werkzaamheden in haar Instituut, na afloop der Vacantie, op Maandag den 19den dezer, weder eenen aanvang zullen nemen.
(2867) B. H. VAN NOOTEN.
GANG SCOTT, 9 *September* 2859.

LET WEL.

Aan gezagvoerders van Schepen van TJILATJAP naar BATAVIA bestemd, wordt *f* 100.— vracht aangeboden, tot den overvoer eener Scheepsboot met toebehooren.
Adres
2911) KRUIMEL *te Batavia*.

Men verlangt alhier te huren of te koopen,
een goed gesitueerd ruim huis op eenen goeden stand gelegen, de huurprijs van *f* 300,— niet te bovengaande.
Reflecterende gelieven zich *franco* aan te melden bij den Uitgever dezer Courant.
BATAVIA, 10 September 1859. (2900)

Gevraagd.
Iemand van middelbare leeftijd om rijtuigen te wachten aan de kleine boom op te wachten.
Adres Lt. H. bij den heer (2878)
H. M. VAN DORP.

WORDT GEVRAAGD
Een klerk op een Salaris van *f* 150 s' maands, geschikt voor het gewone Kantoorwerk, en eene duidelijke en vlugge handk unnende schrijven.
Brieven franco, onder Letter **A. B.** bij den boekdrukker
W. BRUINING.
(2898)

Wordt gevraagd,
eene Vrouw, van middelbare leeftijd in staat het opzicht over eene Uitgebreide inrigting te houden en te bestieren.
Adres Lt. H. bij den heer (2877)
H. M. VAN DORP.

TE KOOP:
Een Smalkalder Boussole,
Een Noveau Cercle,
Stalen Meetlijnen,
bij
H. M. VAN DORP.
Batavia, 8 Augustus 1859. (2859)

TE KOOP Een kapitaal Huis met stalling en Bijgebouwen,
UITGESTREKT ERF,
daarbij behoorende Kampong en Negen petak Sawa, gelegen aan den weg naar Tanabang.
Te bevragen bij den Eigenaar
(2919) J. J. MIJNSSEN.

TE HUUR EEN HUIS op Molenvliet
geschikt voor Winkel, vroeger bewoond door den Heer SCHULER wagen fabrikant.
Te bevragen bij
(2896) J. F. TENTEE.

De Heer **J. J. Winsser** heeft onze generale procuratie.

VAN DER MEULEN & Co.

BATAVIA, 14 September 1859. (2908)

NOTHERN ASSURANCE COMPANY.

Opgerigt in 1836.

VOOR BRAND- EN LEVENSVERZEKERINGEN.

Kapitaal 1,295,760 Pd. St.

De ondergeteekenden, Agenten van voornoemde Maatschappij voor **Java** en de omliggende **Nederlandsche Bezittingen**, zijn thans bereid om aan verzoeken ter verzekering gevolg te geven.

MORGAN, MELBOURN en Co., *Batavia.*
MAJOR, MATZEN en Co., *Soerabaija.*
(2915) W. MAJOR en Co., *Passaroeang.*

PHOENIX FIRE OFFICE.

Gevestigd te LONDEN sedert 1782.

ONGELIMITEERD KAPITAAL.

De ondergeteekenden, Agenten dezer Maatschappij, blijven voortdurend verzekeringen sluiten tegen Brandschade op **Woon- en Pakhuizen, Meubelen, Koopmansgoederen, enz.**, zoomede op **Suiker-, Koffij- en Thee-Etablissementen**, tegen de volgende premiën:

Op gebouwen van Steen met Pannen gedekt, gelegen in de Steden, zoomede op Goederen in dezelve . . . . 1%'s jaars

Op gebouwen van Steen met Pannen gedekt, gelegen buiten Steden, en afgezonderd van andere Gebouwen, zoomede op Goederen en Meubelen daarin aanwezig . . ½% »

Suiker- en Koffij-Etablissementen.

Gebouwen van Steen met Pannen gedekt, zoomede op Goederen, Producten, Machineriën, Gereedschappen enz. daarin aanwezig. ¾% »

Op Gebouwen van Steen en Hout of van Hout alleen, met Pannen gedekt, zoomede op Goederen, enz., daarin aanwezig . . . 1% »

Op Gebouwen van Hout, met Sirappen gedekt zoomede op Goederen, enz., daarin aanwezig . . . . 1½% »

Op Schepen, liggende op Reeden. . . . 1% »

E. MOORMANN & Co., te *Batavia.*
C. DAMNITZ & Co., te *Samarang.*
(2912) P. KERVEL & Co., te *Soerabaija.*

The Undersigned beg to intimate that they have been appointed sole Agents in Java for the old established works of

Messrs. D. Cook & Co, *Glasgow.*

Makers of every description of

Machinery, for Sugar, Rice and Coffee Mills, by Steam-Water and Cattle Power, as also Vacuum Pans, Open Iron Pans, etc. etc.

WILSON & Co., *Batavia.*
HILL, BROEKMAN & Co., *Soerabaija.*

SEPTEMBER, 1859. (2854)

Genezing te Calcutta, van de Jicht door middel van de

HOLLOWAY'S PILLEN.

Copij van een Brief, den 13 Maart 1859, ontvangen van Babo v. Bussumbee Law, hoofdkommies bij de policie te Calcutta.

Aan Professor Holloway, 244 strand London.

Sinds Sedert verscheidene jaren geregeld lijdende aan juicht of rhumatische pijnen, en alles beproefd hebbende zonder eenige beterschap te bespeuren, ben ik ten laatste tot het gebruik van uwe zalf en pillen gekomen. Ik ben thans zoo gelukkig u met een dankbaar hart te kunnen melden dat ik al spoedig eene groote verligting ondervond, en met het gebruik der medicijnen voortgaande den laatste winter vrij wel was en nu nog steeds in het bezit eener goede gezondheid ben.

Mijnen opregten dank bied ik u daarvoor bij deze aan; ik gevoel niet erkentelijk genoeg te kunnen zijn, voor het voorregt, dat ik geniet ten gevolge van het gebruik uwer niet genoeg te waarderen zalf en pillen, en zal alles doen om u bij mijne vrienden aan te bevelen.

Ik heb de eer te zijn
Uw. Dw. Dienaar,
BUSSUMBEE LAW.

De prijzen dezer Zalf en Pillen zijn als volgt:
Doosjes pillen à *f* 1.— *f* 5.—
Potjes zalf à *f* 1.— » *f* 5.—

Te Batavia	bij	S. B. van Kleeff & Co.
» Banjoemaas	»	M. S. Cheriman.
» Poerworedjo	»	F. Neumann.
» Soerakarta	»	W. Vekhman.
» Djocjocarta	»	Buijn & Co.
» Salatiga	»	F. Kruthoffer.
» Tagal	»	Wed. Dort.
» Cheribon	»	M. Calisman.
» Cheribon	»	M. Blok.
» Samarang	»	H.L. de Lyon, de Groot, Kolff & Co. en bij

de hoofdagenten Soesman & Co. (2732)

Boekhandel van H. M. van Dorp, te *Batavia.*

Zondag, Leven, Dood & Eeuwigheid. *f* 3.—
van Oosterzee, Levensstudiën. » 5.—
Hulsgers van den Loef, Cathechisatieboek. » 3.—
Het Boek der Uitvindingen, Ambachten en Fabrieken 5 dln. met gravures. *f* 20.—
(2946)

Boekhandel van **H. M. van Dorp,** te *Batavia.*

Ontvangen eene fraaije collectie:

FRANSCHE GEILLUSTREERDE WERKEN,

als:

Chateaubriand, Oeuvres, 5 volumes.
Paris et **Parisiens,** au 19e Siècle.
Töpfer, Nouvelles Génévoises.
Marmier, Voyage pittoresque en Allemagne.
Sainte Beuve, Galerie des femmes célèbres.
Texier, Voyage pittoresque sur les bord du Rhin.
Janin, Les symphonies de l'hiver, illustratione de Gavarni.
Paul de Musset, Voyage pittoresque en Italie.
Bernardin de St. Pierre, Paul et Virginie.
Angleterre, Ecosse, Irlande, Voyage pittoresque.
Janin, Les petits bonheurs. Illustrations de Gavarni.
Eyries, Histoire des naufrages, délaissements de Matelots, hivernage incendies et autres desastres de mer.
Malherbe et **Boileau,** Oeuvres complètes, vol.
Delille, Oeuvres complètes avec les notes.

Allen in Marocco banden verguld op snede.

De nieuwste Fransche romanlectuur, alsmede:

Larcher, La femme jugée par l'homme.
» Les hommes jugés par les femmes.
Martin et **Larcher,** Les femmes jugées par les méchantes langues.
» » Anthologie satirique. Le mal que les poëtes ont dit des femmes,
Larcher et **Julien,** Ce qu'on a dit du mariage et du célibat.
(2901)

A VOCABULARY

of the

ENGLISH AND MALAY

LANGUAGES,

with the proper Orthography for Englishmen,

f 3.—

(2917) H. M. VAN DORP.

LINIEER-FABRIEK

van **H. M. van Dorp** te *Batavia.*,

ter vervaardiging van allerlei **kantoor & Boekwerken, Rekening-Courantpapier, Lijnwerk** in verschillende kleuren.

KANTOORBOEKEN naar alle modellen,

met en zonder koperen hoeken en ruggen.

Alles wordt met de meest zorg bewerkt. (2881)

TIJDSCHRIFTEN VOOR 1860.

De abonnenten, die eenige verandering verlangen in de toezending hunner **Periodieken voor het jaar 1860,** verzoek ik vriendelijk mij daarvan vóór 1 *October* a. s. berigt te geven, zullende anders dezelfde Geschriften zonder oponthoud door mij worden aangevraagd en vervolgd.

Ik vestig tevens de aandacht mijner Abonnenten op het door mij verzonden, nieuw,

TARIEF VAN DAGBLADEN EN TIJDSCHRIFTEN.

Van af 1860 zullen mijne noteringen volgens dat tarief geschieden.

Het bedrag der abonnementen wordt vooruit betaald.

(2860) H. M. VAN DORP.

BATAVIA, *September* 1859.

PAPIER- & KANTOOR-HANDEL

van

G. KOLFF & CO. TE BATAVIA.

In groote sortering:

Propatria en velijn schrijfpapieren, Imperiaal, Roijaal, groot en klein Hollandsch en Fransch Mediaan.
Postpapieren (brief en biljet formaat) Groote Linnen enveloppes, plano en gewoon formaat.
Gewone brieven enveloppes, elegant model gegomd en geglansd.
Copier papier in Plano en Post formaat, Gelinieerd schrijf- en Rekening-courant, papier Kardoes en bordpapier.
Teekenpapieren en Papier Sans fin.
Behangselpapieren in de Nieuwste en fraaiste Patronen, expres voor Indie uitgezocht.
Bureau artikelen in de meeste verscheidenheid.

In 't groot en bij partijen alles tegen de billijkste prijzen te bekomen.

(2829)

Bij **G. Kolff** & **Co.** te *Batavia*

en

de Groot, Kolff & **Co.** te *Samarang.*

Verkrijgbaar:

De vraagbaak voor Burger en Koopman fr. pp. *f* 5—
De Koopmans Goudmijn, Leesboek der warenkennis fr. pp. *f* 5—
Themmen, Handboek voor Burger en kooplieden fr. pp. *f* 4—
De Koopman geb. » 4—
Geerling's Briefsteller, » 5—
De Handels wereld, » 4—
De koopmans Mentor, » 4—
De Koopmans standaard, » 4—
(2872)

BIJ

G. KOLFF & Co. te Batavia en de GROOT KOLFF & Co. te Samarang.

Verkrijgbaar:

Duizend en Één nacht. Arabische Nachtvertellingen, 3 Deelen rijk geill. en prachtig geb. *f* 30.
***D. C. Steijn Parvé.* De Bijbel, de Koran en Veda's,** taferelen van den opstand in Britsch Indië, 3 dln. met portr. ebz. . . . . *f* 12.
***Pierre Dufour;* Hist. de la Prostitution** chez tous les peuples, 6 vol. rél. . . *f* 22.
***Hering,* De kultuur en bewerking van het Suikerriet,** met pl. geb. . . . . *f* 15.
***Hunten,* Clavier Lchule,** 4e Auflage. . » 10.
***van Laar.* Tuinsieraden,** met gekl. pl. geb. » 18.
Het nuttige Prentenboek, eene verzameling pl. uit het dieren-, planten- en delfstoffen-rijk 4° form., rijk gebonden. . . . » 15.
(2922)

HET STOOMSCHIP AMBON,

kapt. VOGEL,

vertrekt den 24sten September naar

Muntok, Riouw en Singapore.

Nadere inlichtingen bij

(2927) W. CORES DE VRIES.

Het Stoomschip BANDA

kapt. NELJE,

zal den **25** September naar **SAMARANG** en **SOERABAIJA** vertrekken.

Informatiën bij

(2928) W. CORES DE VRIES.

HET STOOMSCHIP MACASSAR,

Kapt. BOSCH,

zal 2 maal 24 uren na aankomst der verwachte Landmail via **BENKOELEN** naar **PADANG** vertrekken.

Informatiën bij

(2926) W. CORES DE VRIES.

STOOMBOOT OENARANG.

De vertrekdagen dezer boot zijn voor de maand **SEPTEMBER** geregeld, als volgt:

Van BATAVIA	naar SAMARANG,	den	20 n.
» SAMARANG	» SOERABAIJA,	»	23 »
» SOERABAIJA	» SAMARANG,	»	28 »
» SAMARANG	» BATAVIA,	»	30 »

telkens des morgens ten 8 ure.

Voor nadere informatiën gelieve men zich te adresseren bij

de Agenten

(2862) LANDBERG, BEZOET DE BIE & Co.

Het Extra snelzeilend

CLIPPER CAMPAGNE FREGATSCHIP

NOORD BRABAND,

KAPT. H. R. BOK

allerdoelmatigst en op Amerikaansche wijze zeer aangenaam ingerigt tot het overvoeren van **Passagiers,** zal tegen medio October direct van hier vertrekken

naar Rotterdam.

De echtgenoot van den Gezagvoerder zich aan boord bevindende, zoo beveelt deze uitmuntende gelegenheid zich ook bijzonder aan voor Dames of ter bezorging van kinderen.

Een geëxamineerd kundig **Geneesheer** bevindt zich aan boord.

Voor nadere informatiën gelieve men zich te adresseeren bij

de Agenten

(2909) LANDBERG, BEZOET DE BIE & Co.

VRACHT EN PASSAGE NAAR TJILATJAP

met het Ned. Schip

LOUISE ROELOFFINE,

kapt. **SIJBRANDI,**

om tegen het einde der volgende week te vertrekken.

Adres bij

(2892) HAAGER & SCHURMAN.

VRACHT EN PASSAGE

naar

Cheribon, Tagal, Pekalongan en Japara

met de Snelzeilende Ned. Ind. Schoener

L'UNION,

gezagvoerder **SCHUIT.**

Adres

(2605) PANDEL en STIEHAUS.

EERSTE BIJVOEGSEL

behoorende bij den

JAVA-BODE,

van Woensdag 14 September 1859, No. 74.

De Vinkevaart.

In lang verloopen jaren werd, door en van wege de regering van Nederlandsch-Indië, met opoffering van aanzienlijke kosten en duren menschenarbeid, een kanaal, de Vinkevaart genaamd, gegraven, hetwelk van de rivier Tjitarum af, langs de landen gelegen in het Ooster district der Ommelanden van Batavia, tot in het midden der stad Batavia, voortliep. De daarstelling dezer vaart geschiedde hoofdzakelijk met het doel, om daarlangs de gouvernements koffij van Tjikao en de vele voortbrengselen der aan die vaart gelegen landerijen naar Batavia te vervoeren, terwijl tevens eene doorgraving was daargesteld, door welke de producten, afkomstig van de landen Telok Poetjong, Tjakong, Tjelintjing enz., benevens van de uitgestrekte landen, onder Bekassi ressorterende, de bedoelde vaart overgebragt en verder naar Batavia vervoerd werden.

De groote voordeelen dezer vaart, welke aanvankelijk hoofdzakelijk ten behoeve van den lande was gegraven, werden weldra door het algemeen bevroed en op hoogen prijs gesteld en, als een gevolg hiervan, vestigden zich al spoedig geheele kampongs links en regts van die vaart, terwijl vermogende personen aldaar landerijen aankochten en ontgonnen, en landhuizen daarop bouwden.

Gedurende de laatste 30 tot 40 jaren, is deze vaart in zeer vervallen toestand geraakt en slibte zoodanig aan, dat het oorspronkelijk zeer breede kanaal, thans doorgaande nog slechts een breedte van 15 voeten bezit en zoo ondiep is geworden, dat het, bij het vallen van het water met de ebbe der zee, zelfs voor de kleinste praauwen niet meer bevaarbaar is.

Het is tevens een feit, dat de bedoelde vaart, van de lunette bij Antjol af tot in het midden der stad Batavia (omstreeks eene lengte van twee uren gaans), ten eenenmale door aanslibbing onbruikbaar is geworden.

De oorzaak van dezen vervallen toestand en aanslibbing is zonder twijfel toe te schrijven aan de omstandigheid, dat, door een vroeger bestuur van den waterstaat, de kanalen, welke zich vroeger, langs de stad Batavia, in de rivier der kampong Bandan (die vroeger met de Vinkevaart gemeenschap had) uitstortte'n, zijn gedempt geworden, en daarentegen eene nieuwe doorgraving is gemaakt langs Kampjorang tot aan de lunette van Antjol, die al het water opneemt, dat vroeger, langs den weg van Soentar en de stad Batavia, zich in de rivier Bandan ontlastte, welk water thans door de Moeara Antjol in zee uitstroomt.

Deze nieuwe doorgraving strekte alleen tot nut der landerijen, gelegen langs of nabij de Soentar, maar benadeelde daarentegen de aanzienlijke landerijen, nabij of langs de Bekassi gelegen, in hooge mate.

De nadeelige gevolgen van den tegenwoordigen toestand der Vinkevaart, bestaan hoofdzakelijk in de navolgende:

1o. Dat het vervoer der producten of handelsartikelen langs het kanaal door praauwen, welke slechts een of twee voeten diepgang hebben, tot aan de lunette bij Antjol in den regel uiterst moeijelijk is geworden, zoodat de praauwen soms dagen lang op genoegzaam water moeten wachten, of de ladingen moeten gelost en naar de plaats harer bestemming worden gepikeld hetgeen natuurlijk hoogst tijdroovend en zeer kostbaar is.

2o. Dat het vervoer der producten als anderzins, van de lunette bij Antjol tot in de stad (langs het verlengstuk der vaart), ten eenenmale onmogelijk is geworden.

3o. Dat in den regel de kleinhandelaar (de inlander) zijn producten en handelsartikelen thans, met groote inspanning en veel tijdverlies en kosten moet pikelen langs den vervallen en diep begroeiden oever van het kanaal tot aan Goenong Sari, terwijl hij ze vroeger met praauwen tot op de verschillende bazaars in de stad Batavia konde brengen.

4o. Dat zoodanig kostbaar vervoer over zee thans voor andere praauwen noodzakelijk is geworden, en dit vervoer daarenboven in de westmoesson onmogelijk is, waardoor de handel alsdan maanden lang stilstaat.

5o. Dat er groot verloop van bevolking plaats heeft uit de streken, langs de bedoelde vaart gelegen, en

6o. Dat de aanslibbing der vaart op vele plaatsen moerassen heeft gevormd, die voor de gezondheid hoogst nadeelig zijn, terwijl het gemis van het noodige water in de bedoelde streken, bij brand, de schromelijkste gevolgen kan na zich slepen.

Op grond van deze en andere beweegredenen, hebben bereids onderscheidene malen de meeste landeigenaren of huurders van langs de rivier Tjitarum gelegen landerijen en daarbij belanghebbende kooplieden te Batavia zich tot de regering gewend, om den voorheen bestaan hebbenden, doch thans zoo zeer in verval zijnden binnenlandschen waterweg, van de monding der rivier Tjitarum tot de stad Batavia, weder in bruikbaren staat te stellen.

Verschillende commissies zijn tot onderzoek dezer aangelegenheid door het Bestuur aangesteld, doch zonder dat het publiek eenige vruchten daarvan heeft mogen inoogsten.

Eene in 1848 door den Directeur der Producten en Civiele magazijnen benoemde commissie, bestaande uit de residenten van Batavia en der Preanger-regenschappen, den toemaligen inspecteur van Financien E. Francis en den ads. resident van Krawang, bragt omtrent deze vaart een belangrijk rapport uit.

Na bekendstelling, dat de heer E. Francis het geheele traject in persoon had opgenomen en na de nuttigheid der herstelling van het kanaal te hebben betoogd, stelde deze commissie voor:

1o. Om het thans voor de vaart tusschen Batavia en de monding der Tjitarum gebezigd wordende kanaal, door tusschenkomst van het plaatselijk bestuur van Batavia, zoodanig te doen verdiepen en verbreeden, dat het, even als voorheen, de vereischte geschiktheid zal bezitten voor den overvoer der koffij en andere gouvernements producten, regtstreeks van Tjikao naar Batavia met de praauw gembong, en daartoe in te roepen de medewerking van de bevolking der particuliere landen, waardoor dit kanaal is loopende, alsmede daartoe een 50 tal bannelingen te bezigen.

2o. Na de voltooijing van dit werk, een voorstel door den resident van Batavia te doen indienen voor de intrekking van het pakhuis te Moeara Gembong en de daaraan verbonden uitgaven, met bekendstelling tevens, of de hierdoor beschikbaar komende gelden noodig zullen zijn voor het gewoon onderhoud van het opgenoemd kanaal.

Dit voorstel schijnt ten eenenmale buiten eenige beschikking gehouden en de zaak, gedurende eenige jaren, rustende te zijn gebleven.

In 1855 werd, door den ads. resident van het Zuider- en Oosterkwartier der Batav. Ommelanden, op nieuw een onderzoek in loco ingesteld en rapporteerde die ambtenaar, dat het traject van Moeara Antjol over Kampong Bandan tot aan de pakhuizen te Batavia, hetwelk de inspecteur Francis in 1848 nog had gevaren, thans geheel ondoenlijk was, daar de vaart aan den bovenkant door het departement van den waterstaat was gedempt geworden, terwijl het mede door genoemden inspecteur gedane traject van de Tjitarum tot aan Moeara Antjol, zoodanig met struiken, kreupelhout en andere hindernissen was begroeid, dat het voor de vaart ten eenenmale ongeschikt was.

Genoemde ads. resident betoogde almede het hoog wenschelijke, dat tot eene uitdieping en verbreeding van het kanaal mogt worden besloten, en dit zoowel in het belang der voornaamste handelshuizen te Batavia en der eigenaren of huurders der gronden onder Krawang, als ook hoofdzakelijk in dat der bevolking van de vele groote kampongs langs de kust, die door het vervallen der binnenvaart aanzienlijke nadeelen ondervindt.

Deze bevolking toch, die uitsluitend van den vischhandel leeft, bereikte in vroegere dagen, binnen weinig tijds, per praauw Batavia en konde nog dienzelfden dag huiswaarts keeren. Hierdoor ontstond eene drukke gemeenschap tusschen de hoofdplaats en de kustkampongs, die tot den bloei en de welvaart van duizenden bijdroeg, doch die, sedert, door het vernietigen der binnenvaart, de gemeenschap met Batavia is afgesneden, grootendeels is verloren gegaan. De weg toch over zee veroorzaakt te veel oponthoud, terwijl de landweg alleen in de oostmoesson, als wanneer de in zee uitstroomende rivieren en kreken te doorwaden zijn, bruikbaar is.

Ook dit rapport schijnt niet de minste uitwerking bij de regering gehad te hebben.

Wij vermeenen door het bovenstaande het hooge nut eener herstelling van de bedoelde Vinkevaart duidelijk te hebben aangetoond en hopen, dat onze wensch tot herstelling daarvan, in het belang van vele duizenden gedaan, de regering moge nopen, spoedig hiertoe handen aan het werk te laten slaan.

(*Redactie.*)

BATAVIA.

Batavia. Aangaande de reis van den Gouverneur-Generaal kunnen de volgende bijzonderheden wederom strekken ten vervolge op het daaromtrent voorkomende in de Javasche Courant van den 7den September 1859, no. 72.

Op den 1sten September woonde de Gouverneur Generaal een bal en souper bij in den kraton te Djocjocarta.

Den volgenden morgen was Zijne Excellentie tegenwoordig bij eene parade der aldaar in garnizoen liggende troepen, en van die van het legioen van den Pangeran Adhipati Soerio Sosro Ningrat. Daarna bezigtigde Zijne Excellentie het fort, en bragt een officieel bezoek aan genoemden Prins.

Op den 3den September vertrok de Gouverneur-Generaal naar Magelang, nadat Zijne Excellentie den vorigen avond van den Sultan afscheid had genomen. Zijne Excellentie werd tot aan de grens van Kadoe begeleid door den Pangeran Adhipati Soerio Sosro Ningrat, den Pangeran Ngabehi, den rijksbestierder en een groot aantal andere aanzienlijke inlandsche grooten.

Den 4den September bezocht Zijne Excellentie het fort te Magelang, zoomede de verschillende lands gebouwen, en de gouvernements school, waarna Zijne Excellentie publieke audientie verleende. — De verjaardag van Z. K. H. den Prins van Oranje werd dien dag plegtig gevierd door een groot diner, waarbij door den Gouverneur-Generaal een toepasselijke heildronk werd ingesteld.

Den volgenden morgen bezigtigde Zijne Excellentie de ruïnen te Boeroe Boedoer en te Mendoet en vertrok den 6den September over Ambarawa, alwaar de vesting Willem I werd in oogenschouw genomen, naar Salatiga.

Den 7den September werd de reis naar Samarang voortgezet. Zijne Excellentie bezocht aldaar op den 8sten het fort, eenige andere militaire en civiele gebouwen, zoomede eene belangrijke nijverheidstentoonstelling. Des namiddags woonde de Gouverneur-Generaal eene parade bij van de te Samarang in garnizoen liggende troepen en van de schutterij, en bezocht des avonds een door het muzjekgezelschap St. Cecilia gegeven concert.

Op den 9den September verleende Zijne Excellentie publieke audientie, en nam des namiddags de havenwerken van Samarang in oogenschouw.

— Door het munt-collegie te Utrecht zijn op verzoek van den Minister van Kolonien de Japansche gouden kobangs en zilveren ibsiboe's aan een naauwkeurig onderzoek onderworpen. Dit onderzoek heeft geleerd, dat het gehalte en het gewigt dezer munten nagenoeg bij ieder stuk verschillend is. Als gemiddelde waarde heeft men gevonden.

voor den kobang *f* 10,50 c.
voor den ibsiboe *f* 0,92 c.

Ter vermijding van een mogelijk nadeel door het verschil in waarde der onderscheidene stukken is door het munt-collegie aangeraden de Japansche munten bij het gewigt in ontvangst te nemen; een Amsterdamsch pond van 0,49409 kilogram heeft aan kobang's $42^{997}/_{1000}$ stuks eene waarde gemiddeld van *f* 466,00, aan ibsiboe's van *f* $52,42^{1}/_{2}$.

— In de bestuurs-vergadering der Natuurkundige Vereeniging in Nederlandsch-Indië, gehouden den 8sten September jl., is benoemd tot gewoon lid de heer S. Stapert.

Grissee. In den nacht van den 27sten Augustus jl., is omstreeks ten half een uur brand in de keuken van de woning van den Inlander Pa Moersia in de welvarende dessa Podjok, nabij de hoofdplaats Grissee, ontstaan, welke door de langdurige droogte en het aldaar bestaande gemis aan brandspuiten, binnen weinige oogenblikken zoodanig is toegenomen, dat in minder dan drie uren tijds 189 bamboezen huizen een prooi der vlammen zijn geworden.

Doordien de huizen van bamboe en atap in de dessa tegen elkander waren opgerigt en slechts smalle paden aanwezig waren, was aan redding niet te denken.

Een sterke noord-oosten- en daarna noord-westen-wind wakkerde de vlammen met zoodanige snelheid aan, dat het door de hitte bijna onmogelijk was, om zelfs eenigzins nabij het vuur te komen, waardoor dan ook niet alleen de geheele dessa is verbrand, maar aan de bevolking de gelegenheid heeft ontbroken om van hare have en goed te redden.

De schade door dezen brand veroorzaakt wordt geschat eene som van ruim *f* 20,000 te bedragen.

Onvoorzigtigheid door het niet uitdoen van het vuur in de keuken van den Inlander Pa Moersia, dat zich aan de wanden heeft medegedeeld, is de oorzaak van dit geleden onheil.

Ook in de dessa Baloen, in het district Bengawandjero, regentschap Lamongan, heeft een felle brand gewoed, waardoor 63 huizen en 46 hamatten padi in de asch zijn gelegd en de bevolking eene schade van *f* 697 heeft geleden.

Deze brand is ontstaan ten huize van den Inlander Kario Troeno, en moet ook aan onvoorzigtigheid worden toegeschreven.

Bevelen zijn gegeven om, voor zoo verre zulks kan plaats vinden, de noodige regelingen te maken, om de bevolking in hare verliezen te gemoet te komen.

Celebes. In den middag van den 23sten Augustus jl. heeft in de nabijheid der poort van Siloro (Noorder Afdeeling) een treffen plaats gehad tusschen de Boniers en onze hulptroepen, gedekt door een detachement militairen.

Deze hulptroepen, ten getale van ongeveer 700 man, werden aangevoerd door de regenten van Pankadjéné, Boengoro, Pangang Kaba en den vervanger van den regent van Talatjoe.

Het detachement militairen bestond uit een vijftigtal infanteristen, onder aanvoering van den 1sten luitenant Ruempol, benevens 24 cavalleristen, onder commando van den 1sten luitenant van Bunge, terwijl het geheel stond onder het bevel van den laatstgenoemden officier.

Bij het oprukken dezer vereenigde magt naar de bazar van Ganta-Gantarang, waar de Boniers zich genesteld hadden, werd in de nabijheid der poort van Siloro uit het bosch op de onzen gevuurd, waardoor drie personen gekwetst raakten, die tot de hulptroepen van Paukadjédé behoorden.

Ten gevolge van eene voorwaartsche beweging onzer troepen nam de vijand echter in allerijl de vlugt, bij welke gelegenheid een vijftigtal hunner is gezien, terwijl hij daarbij ook enkele dooden en gewonden moet gehad hebben.

Vervolgens is de bazar te Ganta-Gantarang in de asch gelegd, waar nog kort te voren de vijandig gezinde Ambona Laoeré, Aroe Djampoe en Ambo Dalé hun bivouac hadden opgeslagen.

De vijand moet het tweede district verlaten en zich naar Boekoeloe onder Segeri begeven hebben.

(*Jav. Ct.*)

Samarang, 9 Sept. Zekere javaansche vrouw, genaamd Embok *Toempak*, van de dessa *Babadan*, district *Demak*, is op den 23sten Augustus van drielingen, allen van het mannelijk geslacht, bevallen. Moeder en kinderen bevinden zich in welstand.

(*Sam. Adv. bl.*)

Soerabaija, 1 Sept. Men schrijft ons van *Macassar*, dd. 24 Augustus 1859.

— In de Noord heeft, bij de kampong Tjamba, eene schermutseling tusschen onze troepen en de Boniers plaats gehad, die twee uren heeft geduurd; bij die gelegenheid zijn een sergeant en twee Ambonesche soldaten gewond.

Den 17 jl. kwam hier, 's morgens in de vroegte, de tijding, dat de Boniers in aantogt waren; daarom zijn dienzelfden morgen eene compagnie van het 14 Bat. Inft., gecommandeerd door den kapitein Reckers, en een gedeelte der Artillerie, onder commando van den 1sten luiten. Hagen, gezamentlijk onder de bevelen van den Majoor Belle, opgerukt; als adjudant is mede gegaan de 1e luitenant Penning Nieuwland.

Den 23 daaropvolgende is van hier ook naar de Noord vertrokken, de 2e luitenant der Genie Koster, met 25 sappeurs, om eene kampong te gaan versterken.

Van Sinjay zijn nog geene latere berigten ontvangen.

— Van *Bandjermassing* ontvangen wij de volgende berigten:

Vernomen hebbende, dat de muitelingen zich ophielden in een oud steenen Fort, dat reeds eenige jaren door ons verlaten en te Taberjauw aan zee gelegen is, werd er eene verkenning naar toe gezonden, bestaande uit twee gewapende sloepen met 20 Infanteristen; onder het bereik van het vuur der muitelingen gekomen zijnde, werden al dadelijk de twee officieren der marine gekwetst, twee manschappen gedood en verscheidene andere geblesseerd. Niets tegen dit Fort kunnende uitrigten, is men teruggekeerd.

Men zegt, dat de kolonel Andresen eerstdaags met

een detachement zal gaan zien, hoedanig de zaken daar staan.

De gezondheidstoestand moet redelijk zijn, hoewel de zieken elken dag beginnen toe te nemen.

Soerabaija, 5 Sept. — Gisteren morgen viel er een matroos van het schip *Antonia Petronella* uit het tusschendeks in het ruim, tengevolge waarvan hij belangrijke kneuzingen heeft bekomen. Geen doctor aan boord zijnde, is onmiddelijk de hulp ingeroepen van den doctor van het barkschip *Gebr. Houtman.*

— Men meldt ons van *Bandjermassing*, dd. 16. Aug, dat vele officieren van het 9de bataillon sukkelende zijn en de troepen thans bijna niets te doen hebben; het laatste, wat zij hebben verrigt, is de inname van de benteng Goenong Lawk, alwaar de opstandelingen zich hadden versterkt, doch hieruit waren zij spoedig verdreven door het artillerie vuur; de granaten hebben bij die gelegenheid eene verschrikkelijke uitwerking gehad.

De voornaamste bezigheid is zich half dood loopen; zoodra men den vijand ziet en een enkel schot gedaan wordt, zetten zij het op een loopen; echter zijn er branies onder, die getoond hebben tegen het vuur van het geschut te durven inloopen. Het laat zich aanzien, dat de expeditie nog lang duren zal en er is sprake, dat het geheele 9de Bataillon er misschien voor goed zal gevestigd blijven, daar verscheidene versterkingen zullen moeten gemaakt worden. Op Martapoera is men reeds bezig om eene benteng te maken. (*Soer. Ct.*)

Soerabaija. 8 Sept. Heden morgen te 6½ uren kwamen alhier de mailpaketten aan, overgevoerd door het in werking getreden nieuwe vervoermiddel (wagens met 4 paarden).

Deze wagen. van Batavia vertrokken den 5den, 's middags om één ure, heeft te Boeban een oponthoud gehad van 5 uren, tot het doen eener kleine reparatie van op de reis bekomene schade. Hieruit blijkt alzoo, dat het traject van 568 palen in 60½ uren is afgelegd geworden, of cc. 9⅓ palen gemiddeld per uur. Voorwaar eene belangrijke aanwinst in sneller communicatie-middelen voor Soerabaija's handel en publiek. — Wenschelijk is het, dat voor iedere mail van dit vervoermiddel gebruik worde gemaakt en den tijd van overvoer, in de circulaire van den Directeur der Producten gesteld op 75 uren, worde teruggebragt tot een lager cijfer; de ondervinding toch heeft het nu reeds bewezen, dat het nog al eenige speling aanbiedt. (*Oostpost*)

Soerabaija, 5 Sept. In de Kali Anjer is opgevischt het lijk van een inlander, die aan handen en voeten was gebonden en drie zware wonden aan hoofd en hals had, terwijl de toestand, waarin het lijk zich bevond, tot het vermoeden leidde, dat het nog niet lang geleden is, dat deze persoon zijn dood vond. (*Oostpost.*)

NEDERLAND.

Van den specialen Correspondent van den Java-Bode.
(*Slot*).

In een naburig land hebben de volkvertegenwoordigers ten gevolge van de drukkende warmte, eene zeer goed smakende nieuwigheid ingevoerd. In plaats van het van ouds gebruikelijke suikerwater, waarmede de afgevaardigden hunne welsprekende of zwijgende tongen bevochtigden, wordt hun nu, volgens de bij het amerikaansche congres bestaande gewoonte, koude grog voorgezet, en de heeren toonen, dat hun die zeer goed smaakt. Nu 't laat zich verklaren, dat het beter smaakt dan keizer Frans Josef het antwoord, dat hij ontving, toen hij in den jongsten oorlog, na zich verkleed en onkenbaar gemaakt te hebben, een gesprek aanknoopte met een Tyrolerjager en hem vroeg, hoe de zaken gingen. Dit antwoord toch was: het rijtuig is goed, maar de koetsier, die de leidsels in handen heeft, deugt niet"

Maar vergeef me dit uitstapje naar het buitenland; ik keer terug naar ons land en wel om u te melden, dat in zijne hoofdstad de 82e algemeene vergadering is gehouden der Nederlandsche maatschappij ter bevordering van nijverheid.

Nadat de verschillende commissien hare rapporten hadden uitgebragt, zijn tot directeuren, in plaats van de aftredenden, benoemd de heeren D. J. Storm Buysing te Delft, J. G. A. Verhoeff te Alkmaar en Mr. P. Mabé Jr te Haarlem. Vervolgens is tot voorzitter, in plaats van den heer Prof. van der Boon Mesch, die volgens de wet moest aftreden, benoemd de heer Dr. G. Simons te 's Gravenhage en tot algemeen secretaris-penningmeester de heer F. W. van Eeden te Haarlem, terwijl besloten is, dat de volgende algemeene vergadering in 1860 te Arnhem zal gehouden worden.

Wel niet de 82e., maar toch de 62e. jaarvergadering van het Nederlandsche Zendeling Genootschap werd te Rotterdam gehouden, onder voorzitterschap van Dr. J. Moll Jz. van 's Gravenhage. Deze aanvaardde zijne taak met eene indrukwekkende rede, waarin hij, met korte verwijzing op de tijdsomstandigheden, tot krachtige zamenwerking aanspoorde. Een groot getal voorstellen kwam ter tafel, welke afzonderlijk of gecombineerd aan commissien werden in handen gegeven, die tot onderzoek daarvan zich ten huize van verschillende bestuurderen vereenigd hebben. Van wege de commissie van onderzoek en toezigt op het Zendelingshuis, werd een uitvoerig verslag over die inrigting uitgebragt, waaruit blijkt, dat het getal kweekelingen voortdurend nog toeneemt; dat de lessen gedurende het afgeloopen jaar geregeld gegeven en door verreweg de meeste kweekelingen met vrucht genoten worden; dat de maandvergadering nog niet geslaagd is in het vinden van een directeur, en dat zij met dankbaarheid den tegenwoordigen directeur, den heer Hiebink, bereid heeft gevonden, zich nog gedurende een jaar als waarnemend directeur met het bestuur van het Zendelinghuis te belasten. Uit het verslag aangaande het tijdschrift des Genootschaps bleek, dat het over het jaar 1858 eenig voordeel had opgeleverd en steeds ruim verspreid bleef. Nog werd het verslag van den binnenlandschen staat des genootschaps, alsmede dat van den staat en de werkzaamheden des genootschaps, ter visie gelegd. Beide verslagen worden later gedrukt.

In het directeurschap is alzoo weer voor een jaar voorzien; wel verdient de heer Hiebink den dank van allen, dat hij het nog gedurende een jaar wil waarnemen. 't Is toch gebleken, dat het vinden van een nieuwen directeur zeer moeijelijk is. 't Is nog moeijelijker, dan het ons hof valt om uit den rouw te komen; thans heeft het dien weer voor veertien dagen aangenomen wegens het overlijden van den koning van Zweden en Noorwegen.

Ziedaar reeds vele bijzonderheden, maar nog moet ik u mêedeelen, dat het zich bevestigt, dat de koning het huis Bronbeek voor een koloniaal invalidenhuis heeft afgestaan. Zelfs verneemt men daarvan thans, dat het voor een gouverneur, 10 kapiteins, 25 luitenants en 600 manschapen zal ingerigt worden. Ook zie ik mij genoodzaakt terug te keeren tot het parlementair gebied.

Blijkens het in de afdeelingen der Tweede Kamer gehouden onderzoek van het wetsontwerp, houdende goedkeuring van het tractaat tot regeling van de grenzen der Nederlandsche en Portugesche bezittingen op Timor en onderhoorige eilanden, werd van verschillende zijden de opmerking gemaakt, dat de regering, bij de nieuwe onderhandelingen tot het sluiten eener overeenkomst met de portugesche regering over deze aangelegenheid, te uitsluitend schijnt te hebben beoogd de bezwaren, welke tegen het vorig art. 10 bestonden, uit den weg te ruimen. Erkennende dat eene der hoofdredenen van de afstemming van het vroeger tractaat bestond in het thans opgeheven bezwaar, kon men niet nalaten op te merken, dat de regeling der grensscheiding-zelve bij sommige leden en bepaaldelijk bij den tegenwoordigen Minister van kolonien een voornamen grond opleverde. waarom zij met dat tractaat minder ingenomen of daartegen zelfs gestemd waren. Voor den tegenwoordigen Minister van kolonien in het bijzonder was, blijkens zijne rede van 21 Junij 1854, als lid der Kamer, gehouden, het tractaat, dat niet leiden zou ter wegneming van steeds terugkeerende moeijelijkheid voor het nederlandsch gezag op Timor, voortvloeijende uit de vijandige gezindheid van het tusschen onze bezittingen geënclaveerde rijk van Orkoussi, van zoo weinig waarde, dat hij zelfs het behoud van het status quo, boven de daarbij bepaalde grensregeling zoude hebben verkozen.

Volgens de memorie van beantwoording, thans door de regering ingezonden op het voorloopig verslag der Tweede Kamer, betreffende het wetsontwerp tot het verleenen eener toelage voor werkelijk verblijf en militaire dienst in 's Rijks Overzeesche bezittingen aan militaire officieren, bij de zeemagt gepensioneerd wordende, blijft de regering op de aanneming van dit wetsvoorstel aandringen. In antwoord op eene bedenking in het voorloopig verslag voorkomende, zegt zij, dat het ongerijmd zou zijn te stellen, dat de verhoogde toelage zou moeten strekken tot bevrediging van gekwetst eergevoel, terwijl de ervaring niet de minste aanleiding gaf tot het vermoeden, dat krachtvolle en voor de dienst geschikte mannen zullen gepensioneerd worden.

Volgens eene nadere berekening, zouden de aangevraagde toelagen het bedrag van ƒ 17.275 uitmaken.

Bij kon. besluit van 6 Julij 1859, No. 46, heeft Z. M. bepaald: 1o. Dat de behandeling van alle zaken betreffende den adelstand, tot dusver hebbende uitgemaakt een onderdeel der bemoeijenissen van het departement van binnenl. zaken, zal worden opgedragen aan dat van justitie; 2o. dat de hooge raad van adel in gelijke betrekking zal staan tot onzen minister van justitie, als dat collegie thans staat tot onzen minister van binnenl zaken; 3o. dat de referendaris, Mr. W. J. baron D'Ablaing van Giessenburg, met behoud van zijne tegenwoordige jaarwedde, van het depart. van binnenl. zaken naar dat van justitie zal overgaan; 4o. dat de uitgaven ter zake van adelsaangelegenheden, voortaan zullen worden gebragt in het IVde hoofdstuk der staatsbegrooting; 5o. dat de vorenstaande bepalingen alle zullen worden gerekend in te gaan met 1 januarij 1860.

Voortaan zal men dus niet meer zeggen, dat er onbillijk wordt gehandeld ten aanzien van verheffingen in den adelstand, want thans ressorteren die zaken onder het departement der regtvaardigheid.

De Amerikaan Wise is, in den avond van den 1 Julij, te St. Louis in een ballon opgestegen, ten einde een luchtreis te doen naar Europa. Deze is, als zij gelukt, de eerste reis van dien aard, die over den Atlantischen oceaan plaats heeft. Den volgenden dag is de ballon boven Port Hayne, Sanduaby en Faisport aan het Ericmeir, van waar hij in eene noordoostelijke rigting voortdreef, gezien. Van de aankomst van den luchtreiziger is nog niets vernomen.

Men zegt, dat Wise zich komt verzekeren of het waar is, dat het grafschrift van von Humboldt aldus luidt: »Da er Alles umfaszt und erkannt. was in Licht sich bewegt hier, Stieg er nun auch in die Nacht, weiter zu forschen hinab."

Zijne komst of liever het berigt daarvan wordt hier met belangstelling verbeid; bijna met zooveel belangstelling als men de drie laatste deelen te gemoet ziet van de thans voltooide geschiedenis van het Consulaat en het keizerrijk van den heer Thiers; in elk geval zeker met meer nieuwsgierigheid dan men wacht op de uitgave van het manuscript. dat, naar men zegt, prins Metternich van zijne gedenkschriften zou hebben nagelaten. *Uw Correspondent*

(*Redactie.*)

ENGELAND.

Londen, 21 Julij. De *Times* zegt, dat de onzijdigheid der Europesche mogenheden den keizer der Franschen in de gelegenheid heeft gesteld, zich de vruchten der overwinning te verzekeren. Na te hebben doen uitkomen, dat, volgens de eigen bekentenis van den overwinnaar, de oorlog niet de helft der resultaten heeft opgeleverd, als waarvoor hij werd gevoerd, besluit het blad aldus: Het tegenwoordig resultaat moge groot of klein, wezentlijk of ingebeeld zijn, het lijdt geen twijfel, dat het door de virtuele bemiddeling der onzijdige mogendheden werd verkregen. Zonder deze zou Napoleon III thans welligt zijn leger zien wegsmelten en vernietigen voor de muren der vier groote vesting[en], of, met nog slechter kansen, zich te midden van Itali[ë]nen en Hongaren naar de hoofdstad van Oostenrijk ri[gt]ten. De *Morning Herald* werpt alle schuld van het fata[le] vredes-tractaat op het tegenwoordige Engelsche mini[s]terie." Het is genoeg bekend, zegt dit orgaan, dat d[e] ware auteurs van het tractaat van Villafranca zic[h] in het Engelsche cabinet bevinden. In zijn ijver, o[m] de neutrale mogendheden in de verlegenheid te bre[n]gen, heeft lord John Russell eene soort van ultimatu[m] in gereedheid gebragt; een der goede en opregte vrie[n]den heeft aan de Fransche regering kennis gegeven va[n] hetgeen er omging. Sterk door deze inlichting viel he[t] Napoleon niet moeijelijk, de stijfhoofdigheid van Fran[s] Josef te overwinnen. Bijaldien de Engelsche regerin[g] de onzijdigheid had gehandhaafd, zou het rampzali[g] einde van zulk een rampzaligen oorlog onmogelijk zij[n] geweest.

FRANKIJRK.

Parijs, 23 Julij. Even als de rijmwoordenboeke[n] aan de dichters, en de spoorwegen aan de diligences het vette der aarde hebben ontroofd, op gelijke wijz[e] maait de telegraaf ons, armen correspondenten, dage[-]lijks het gras voor de voeten weg. Zoo zal het u zeker door dezen geduchten concurrent reeds bekend zijn gemaakt. dat de, sedert 's keizers terugkomst steeds neerslagtige, beurs heden nog eens weder *séance tenante*, in weêrwil, dat zij nog over het verlies der coulisse treurt, waar men de rente, in het zweet zijns aanschijns, 10 tot 20 centimes kon drukken of opdrijven, plotseling in eene vrolijke stemming is gebragt, omdat de heer de Persigny, met een nieuw *pax vobiscum* (vrede zij met u). namelijk met een voorstel van Engeland tot eene *algemeene* ontwapening, en tegelijk met zijne toestemming tot deelneming aan een congres, alhier is aangekomen, nadat de keizer reeds eenige dagen vroeger, in eene conferentie met lord Cowley, eene nieuwe lezing van het *l'Empire c'est la paix* had gegeven, door hem eene gelijktijdige vermindering, althans der zeemagt, van beide regeringen, in overweging te geven.

Het berigt, dat koning Victor Emmanuel, om keizer Napoleon eene concessie te doen, het verlangen van den keizer van Oostenrijk, die tegen de toelating van Sardinië bij de conferentie te Zurich is, zal eerbiedigen, heeft insgelijks zulk een gunstigen indruk ter beurse te weeg gebragt, dat zij heden geheel *couleur de rose* sloot.

La Guéronnière had volkomen gelijk, toen hij beweerde, dat men een dag na den oorlog toch zou moeten doen, hetgeen men vóór den oorlog uit menschelijkheid had kunnen en dienen te doen. Er is thans weder op gelijke wijze, even als voormaals, sprake van een congres, maar in den stroom des tijds, die er inmiddels in den ocaan der eeuwen is weggevloeid, zijn zoovele duizende lijken van natuurgenooten medegerold, en waartoe. en wat is daarmede gewonnen? Die menschenlevens hadden gespaard en daarbij handel en nijverheid tegen de rampen kunnen gevrijwaard worden, die hen getroffen en het vermogen van velen onherstelbaar verwoest hebben.

Had men den raad van den heer de la Guéronnière opgevolgd, men zou thans niet noodig hebben, de oorlogskosten te liquideren. Immers zullen eerstdaags in het *bulletin des lois* decreten verschijnen voor 300 millioen francs voor de fourrages, 11 millioen voor de levensmiddelen, 20 millioen voor de paarden en 9 millioen voor de artillerie.

Voorts zou de militare intendance niet hebben behoeven aan te kondigen, dat op den 2den Augustus eene aanbesteding zal plaats hebben van een aantal houten beenen bilplaten, welke werktuigen voor de verminkten van het leger van Italië bestemd zijn!

Hoe dit zij, de ongerustheid, die 's keizers scherpe rede, bij de receptie van het corps diplomatiek, had verwekt, is geheel verdwenen. Men wil in de aankomst van den graaf de Persigny en in de gematigde taal van lord Palmerston en lord John Russell het bewijs zien, dat Engeland deel nemen aan een congres en te geschikter tijd de vredes-preliminairen van Villa-Franca zal goedkeuren.

Dat Frankrijks gesteldheid door den Italiaanschen veldtogt veel verbeterd is, valt niet te ontkennen. De keizer heeft de zelfvoldoening, het oude stelsel der Europesche alliantie vernietigd en aan alle coalitiën den genadeslag te hebben toegebragt. Dit groot resultaat van den vrede van Villafranca wordt door Engeland volkomen gewaardeerd, weshalve het niet liever wil dan zijne alliantie met Frankrijk bestendigen, hoewel, naar men verzekert, de keizer thans zekerder waarborgen voor de opregtheid en den duur van deze vriendschap wil hebben.

Niettegenstaande de beide keizers de grondslagen voor den vrede te Villa-Franca, naar het schijnt, volkomen tot wederzijdsche tevredenheid en in de beste harmonie, hebben gelegd, verhaalt men nogtans, dat keizer Frans Josef in zijne bijeenkomst met keizer Napoleon, aan dezen zou hebben gezegd, terwijl hij hem de hand drukte: »Ach, sire, ik wensch dat gij nooit gedwongen wordt een dergelijke acte te teekenen!"

Onze officieuse pers is tegenwoordig nogtans uitbundig in haren lof over Oostenrijk en zijn leger, die men vroeger zoo vreeselijk verguisde. In een brief van een Franschen officier, dien de *Constitutionnel* mededeelt, leest men onder anderen: »Nadat wij thans onze tegenstanders van vroeger van nabij kunnen gadeslaan, zijn wij in staat hen goed te leeren kennen. De Oostenrijksche armee is een schitterend dapper leger; zij heeft het ons bewezen en, wanneer het krijgsgeluk haar niet heeft toegelagchen, was dit zeker hare schuld niet. Men heeft dit leger durven smaden en honen, doch wien hoont men niet? Oostenrijks in slagorde geschaarde legers gelijken op levende muren, hunne krijgstucht is voortreffelijk, hunne dapperheid tegen alles en allen bestand (!) Het is duizendmaal roemvol voor Frankrijk zulke vijanden te hebben overwonnen.

— De keizer is, in den morgen van den 17den Julij, te 10 uren aan het station van den Lyonschen spoorweg afgestapt en heeft zich, zonder oponthoud, buiten Parijs om, onmiddelijk naar het kasteel St. Cloud begeven, waar hij reeds sedert 9 uren door de keizerin met den keizer-

en prins, de staatsdames de en officieren van het hof erd afgewacht. Bij zijne aankomst aldaar werd de kreet e de Keizer! aangeheven, terwijl de keizerin op het orplein haren gemaal te gemoet kwam, den jeugdigen ins, die in den grenadier-uniform der garde was uitdoscht, bij de hand houdende. Na de keizerin omhelsd hebben, nam Z. M. den prins, die hem eene lauweron aanbood, in de armen en trad, na de felicitatien officieren en hofdames te hebben ontvangen, het steel binnen, alwaar de ministers te 12 uren ten oor zijn toegelaten. Men heeft opgemerkt, dat Z. ofschoon anders volkomen meester over zich-zelven, dat oogenblik toch blijken gaf van eene zekere onustheid.

— De *Moniteur* meldt, dat de keizer, in den avond 19 Julij, de hooge staatsligchamen bij zich heeft tvangen. De heeren Troplong, de Morny en Baroche bben bij die gelegenheid aanspraken tot den keizer ouden, die daarop geantwoord en zijn dank betuigd ft voor de door die ligchamen aan den dag gelegde knochtheid. Vervolgens heeft hij de beweegredenen zijn gedrag uiteengezet. Onder de muren van ona gekomen, zeide hij, veranderde zoowel de militaire politieke aard van den oorlog. Ik was genoodzaakt het front den vijand aan te vallen, die achter groote sterkingen verschanst was en aan beide zijden beermd werd door onzijdig grondgebied. Dien langrigen en onvruchtbaren oorlog van belegeringen benende, bevond ik mij tegenover Europa, dat in de penen stond en gereed was, om òf mijne overwingen te betwisten, òf onze tegenspoeden te verergeren. gtans zoude het moeijelijke der onderneming mij niet mijn besluit aan het wankelen hebben gebragt, zoo middelen niet buiten verhouding waren geweest t het te verwachten resultaat. Ik had stoutmoedig belemmeringen, welke het neutrale grondgebied opleede, moeten verbreken en dan de worsteling aan den n als aan de Etsch aannemen; ik had mij overal entlijk moeten versterken door de hulp van omwenlingen; ik had moeten voortgaan met het meest kostbare ed te vergieten, ten einde te wagen hetgeen een rst slechts op het spel mag zetten voor de onafhanlijkheid van zijn land.

Indien ik halt gehouden heb, zoo is dit niet wegens rmoeijenis, noch wegens uitputting, noch wegens het laten eener edele zaak, welke ik eerst heb voorgean, maar wegens het belang, dat Frankrijk daarbij eft. Het is mij zwaar gevallen den ijver onze soldaten beteugelen en van mijn programma, in zooverre dit t grondgebied van de Mincio tot Adriatische zee betreft, te gaan en aldus edele en vaderlandslievende illusien zien verdwijnen voor hen, welke in hunne eerlijke doelingen hoop koesterden, dat zij aan de Italiaansche afhankelijkheid diensten konden bewijzen.

Ik heb den oorlog gevoerd tegen den wil van Europa; odra het lot van Frankrijk in gevaar kon komen, b ik vrede gesloten. Indien onze pogingen ook geheel loren zouden zijn geweest, dan nog hebben wij het t trotsch te zijn op dien veltogt. Wij hebben een rijk en dapper leger, dat goed georganiseerd was, erwonnen. Sardinie is bevrijd geworden van den andelijken inval, terwijl zijn grenzen uitgebreid zijn t aan de Mincio. Het denkbeeld der Italiaansche tionaliteit wordt thans door hen omhelsd, die dit rst het meest bestreden hebben.

Alle vorsten van het schiereiland zijn doordrongen n de noodzakelijke behoefte, om heilzame hervormin- te voeren.

Frankrijk heeft aldus, na op nieuw bewijzen te hebben even van zijne militaire magt, den vrede gesloten, vruchtbaar zal zijn in gelukkige uitkomsten. De ekomst zal ze elken dag, tot welzijn van Italie en de st van Europa en tot vermeerdering van Frankrijks vloed, al meer en meer aan het licht brengen.

— De *Moniteur de l'Armée* bevat de volgende bijzonheden uit het leven der bekende heldin Angélique chemin, die dezer dagen in het Hôtel des Invalides overleden. Deze buitengewone vrouw, wier vader broeders tot den militairen stand behoorden, in e legerplaats geboren, in de soldaten-wereld opgeed en tijdens een veldtogt in een kamp gehuwd, rd door generaal Casabianca in 1792, in weerwil rer sekse, bij het 42ste regement infanterie als soldaat dienst genomen. Als zoodanig nam zij deel aan derscheidene veldtogten, in welke zij zich door hare rdaatheid zoo gunstig onderscheidde, dat zij tot korraal werd aangesteld. Bij den aanval op de forten Gesco fungeerde zij als sergeant en kreeg bij die geenheid twee wonden, waardoor hare dapperheid danig werd aangevuurd, dat zij zich nog den zelfden ht te voet naar het nabijgelegen Calvi begaf, alwaar eene nieuwe hoeveelheid kruid voor hare manppen aanvroeg en een zestigtal vrouwen wapende, wier hoofd zij den volgenden morgen weder bij batterijen stond. Alleen ten gevolge dezer kloeke d, mogt het gelukken de verdediging der forten nog uren te rekken en den vijand eindelijk af te slaan. er, bij het beleg van Calvi, werd haar de verdedi- van een bastion opgedragen, waarbij zij in persoon 16 ponder bestuurde. In dien strijd werd zij even- zoo zwaar gewond, dat zij genoodzaakt was, de itaire loopbaan te verlaten. Zij werd toen in het tel des Invalides opgenomen, waar zij den rang tweeden luitenant verkreeg en later door keizer oleon III met het kruis van het legioen van eer en St. Helena-medaille werd begiftigd. »Het voorbeeld er heldin, » zoo voegt het blad er bij, »moest in een d als den onzen wel navolging vinden en wij zien dan met een zekeren trots in het keizerlijk decreet van Junij ll., — geteekend in het hoofdkwartier te Trato, — de namen van twee andere vrouwen figuen, aan wie, wegens betoonden moed in den slag Magenta, de militaire medaille is toegekend. De is de marketentster Rossini bij het regiment Zouen der keizerlijke garde, de andere is Madeleine Trimoreau, cantine-houdster bij het 2de regiment Zouven. Deze laatste had in genoemden veldslag drie wonden gekregen.

— De *Pays* bestrijdt het gerucht, als zou Garibaldi een protest ingediend hebben tegen het sluiten van den vrede. Het blad tracht het ongerijmde daarvan te doen uitkomen en zegt, dat Garibaldi te veel gezond verstand heeft en een te goed patriot is, om aldus te handelen. Het is waar, dat hij, weinig voldaan over het spoedig einde der vijandelijkheden, zijn ontslag bij koning Victor Emmanuel heeft ingediend, doch dat de koning dit geweigerd heeft, met de bijvoeging, dat een Sardinisch generaal geen vrijheid heeft, om zijn ontslag te geven. De generaal Garibaldi heeft toen niet langer daarop aangedrongen, maar zijn epauletten behouden.

DUITSCHLAND.

Weenen, 24 Julij. De *Oesterreichische Correspondenz* bevat een hoofd-artikel, betreffende de circulaire van den Pruissischen minister von Schleinitz. Het blad zegt, dat de woorden van het keizerlijk manifest juist zijn, al bestaat er ook een in het oogloopend misverstand ten aanzien der houding van Pruissen, ter zake van het bemiddelingsvoorstel door Frankrijk aan Engeland medegedeeld. Europa toch is getuige geweest, dat sedert verscheidene maanden de zedelijke strekking van het gedrag van Pruissen (er tegen dan voor het handhaven van de integriteit der Oostenrijksche monarchie was. Wel is waar vermeed Pruissen het nemen van het initiatief tot het doen van een voorstel, waarbij aan Oostenrijk het afstaan van grondgebied werd opgelegd, maar het behandelde het territoriaal bezit van Oostenrijk, bij de tractaten van 1815 omschreven, als eene onderstelling, van welke het mogelijk was af te wijken, en dat derhalve het waarborgen daarvan niet verpligtend was. Bij het voortzetten van den oorlog moest Oostenrijk er op gewapend zijn, dat het de Pruissische regering bij de bemiddeling een standpunt zou zien innemen, hetwelk voor Oostenrijk ongunstig was. Het blad eindigt aldus: Wij verlangen geen noodeloozen pennestrijd over hetgeen geschied is, maar achten het onzen plit, om geen twijfel te laten bestaan, omtrent de feitelijke juistheid der woorden van den keizer.

ITALIE.

Het officieele orgaan van Modena deelt eenige supplementen mede met adressen, door steden in het hertogdom Modena geteekend, waarin de acte van adhaesie aan de regering van koning Victor Emmanuel vernieuwd wordt. Onder die adressen, met zeer vele handteekeningen voorzien, komen voor die van de nationale garde der hoofdstad, van werklieden, van advocaten en notarissen, van ingenieurs, van den gemeenteraad der hoofdstad, alsmede van verschillende andere gemeenteraden en corporatien.

Eene proclamatie, bij die lijsten gevoegd, maant de burgers aan, Europa eene eenstemmigheid te toonen, welke de diplomatie niet zal kunnen miskennen.

Indien, aldus eindigt de *Patrie*, de hertog van Modena voornemens is, zoo als sommige bladen beweren, aan het hoofd van 4000 man weder naar zijn staat te komen, dan zal hij, zoo als man ziet, tegen eene geduchte oppositie te kampen hebben.

— De bevolking van Ferrara heeft de Jezuiten aldaar genoodzaakt de stad te verlaten; de stedelijke regering is ten deze niet tusschen beiden gekomen, maar heeft de zaken haren gang laten gaan.

— De gemeenteraad van Milaan heeft een som van 100,000 livres toegestaan ten behoeve der gewonde soldaten en den feestelijken intogt van koning Victor Emmanuel binnen die stad, alsmede eene som ter viering van de lijkdienst van Karel Albert, die op 28 Julij zal gevierd worden.

— Volgens berigten uit Florence, heeft er te Motècatini eene poging plaats gehad, om eene demonstratie aan den dag te leggen ten gunste van den groothertog. Die poging is echter mislukt, terwijl de ridder Martici, oud-minister van den groothertog, de ridders Magnani en Sermogli, die voornamelijk de hand gehad hebben in die poging, gearresteerd zijn. Te Livorno heeft daarentegen ook eene manifestatie in radicalen zin plaats gehad, waarbij de voorloopige regering de bovenhand behouden heeft, terwijl de hoofd-aanlegger daarvan, de heer Guarducci, insgelijks is gearresteerd.

— Op het adres van den gemeenteraad te Parma, waarbij koning Victor Emmanuel ook als koning van Parma geproclameerd wordt, heeft de gouverneur onder anderen ten antwoord gegeven, dat de vereeniging van Sardinie met Parma voortaan een feit is, waaromtrent geen enkele twijfel meer kan opgeworpen worden, vermits de souvereiniteit des volks, deze eenige wettige bron van burgerlijk gezag, die vereeniging geproclameerd had.

— De *Diritto* meldt, dat generaal Garibaldi, wiens hoofdkwartier te Livere aan het meir Iseo is, door generaal Marmora naar Brescia ontboden was. Hij heeft besloten koning Victor Emmanuel getrouw te blijven, en raadt de Italianen aan zich te wapenen en een sterk Italiaansch leger te vormen. Het corps Alpenjagers is 12,000 man sterk, en bezet de geheele lijn van den Stelvio tot aan Tonale, Valteline, Valcamenica en Valsabia. De twee depôts zijn te Como en te Brescia. De aanwervingen worden steeds voortgezet. Men zegt, dat dit corps in drie brigaden zal verdeeld worden, onder bevel van de colonels Ardono, Corens en Medici.

SERVIE.

Uit Belgrado wordt gemeld, dat vorst Milosch, den 16den dezer, in persoon de skupschtina-commissie heeft geopend. De senator Andreas Stemenkowitsch is tot president daarvan gekozen. De vorstin Julia, gemalin des troonopvolgers, was aldaar aangekomen. Vorst Michael zou binnen kort de leiding der regeringszaken aanvaarden, naardien vorst Milosch voornemens is eene reis naar de baden te doen. Wucsics was den 14den in de gevangenis gestorven. Men houdt hen verdacht, in het dezer dagen ontdekte complot tegen de vorsten Milosch en Michael gewikkeld te zijn. Zoo veel is zeker, dat hij een gevaarlijk Servisch partijganger was.

KAAP DE GOEDE HOOP.

Aan de Kaapsche dagbladen wordt het volgende ontleend:

Ook in deze maand is weder het parlement het voornaamste onderwerp, waarmede wij ons, bij het verhalen van hetgeen in deze kolonie gebeurd is, moeten bezig houden. Een der belangrijkste zaken, die tot dus ver voor de Assembly geweest zijn, en stellig de zaak, die de meeste belangstelling bij het publiek verwekt heeft, is op die wijze behandeld. Een der leden had voorgesteld, om een verzoek uit eene Nederduitsche Hervormde gemeente, die tot dus ver zelve haren leeraar bezoldigd had, maar thans onderstand uit 's lands kas verlangde, aan de regering met eene aanbeveling van het huis toe te zenden. Het einde der zaak was, dat het voorstel werd ingetrokken, dat een amendement, waarbij de invoering van het vrijzinnig beginsel verklaard werd door tijdsomstandigheden gevorderd te worden, met eene groote meerderheid verworpen, en een ander amendement ter gunste van het verleenen van een beperkten onderstand aan kerkgenootschappen, door dezelfde meerderheid, aangenomen werd. Later is het stelsel, dat men hierbij zou moeten volgen, in comité-generaal behandeld, maar de zaak is nog niet geheel afgedaan. Een voorstel van den procureur-generaal, om alle godsdienstige gezindten, of zij Christelijk waren of niet, het regt tot het ontvangen van staatsonderstand toe te kennen, vond ter naauwernood iemand, die het ondersteunde, ofschoon het door eene der welsprekendste redevoeringen, die hier in lang gehoord waren, ondersteund werd. Het plan, waarover men thans beraadslaagt, is om alle gemeenten eene toelage toe te kennen, die eene eigene kerk gesticht en zelve voor een gelijk bedrag tot het onderhoud van haren leeraar gezorgd hebben, en welker zielen een bepaald getal te boven gaan.

Omtrent de landverhuizers is sedert ons vorig berigt niets van belang voorgevallen. Trouwens deze zaak zal eerst bij de behandeling der begrooting haar beslag kunnen krijgen. Het eenige wat wij hier met betrekking tot dit onderwerp kunnen melden, is dat de Graaf-Reinetsche commissie tot den aanvoer van jeugdige landverhuizers uit Holland verklaard heeft, dat zij hare taak als voleind beschouwt, daar de aanvoer van landverhuizers van regeringswege hare verdere pogingen onnoodig maakt. Men schijnt te Graaf-Reinet met de wijze, waarop zij gedurende den tijd harer werkzaamheden gehandeld heeft, zeer tevreden.

De vorige stoomboot had alhier een ingenieur en een agent van een Engelsch aannemer van openbare werken aangebragt, die zich beiden met het onderzoek naar de mogelijkheid en de kosten van het maken van een zeebreker in de Tafelbaai zouden bezig houden. Na een voorloopig onderzoek, waren beiden het er over eens, dat aan zulk een werk niet te denken was, tenzij men over veel grootere sommen te beschikken had, dan die door het parlement er voor bestemd waren. Dit maakte natuurlijk hier geen gunstigen indruk, en men is nu bezig met nogmaals allerlei opmetingen te laten doen en plannen tot min kostbare verbeteringen aan de baai te beramen. Het plan tot het aanleggen van een dok aan de Simonsbaai, die eene natuurlijke toevlugtshaven is, heeft heel wat minder bezwaren in, en men schijnt er niet aan te twijfelen, of de daartoe opgerigte maatschappij zal weldra bij de wet erkend worden en haar plan ten uitvoer brengen.

In de buiten-districten nemen de klagten over de droogten nog niet af, en de nadeelige invloed er van op het vee en den binnenhandel begint zich reeds zeer te doen gevoelen. Doch het is nog slechts een begin, en men hoort voorloopig nog meer van slechte vooruitzigten dan van geleden verliezen. Ook schaarschheid van geld heerscht hier in deze kolonie bijna overal, maar vooral, naar het schijnt, in de oostelijke provincie.

SIAM.

Een brief van Bangkok van den 4den Augustus meldt, dat de Siamsche vloot, op den 25sten Julij, die plaats met bestemming naar Ligor, op de maleische kust, verlaten had; zij bestond uit vijftien zeilschepen brikken, schoeners en kanonneerbooten. Den 1sten dezer zeilden zeven stoombooten, met Z. M. den koning aan boord, naar dezelfde plaats. Z. M. afwezigheid zal omstreeks eene maand aanhouden. Het doel van den togt is niet bekend gemaakt, doch staat voorzeker met het vertrek des konings van Queda in verband, die, volgens de *Pinang Gazette*, met een groot gevol 8 van Alor Sta naar Ligor vertrokken is, over zee door Wan Ismael gevolgd wordende.

Ingezonden Stukken.

Aan
de redactie van den
Java-Bode.

BANDA, Julij 1859.

Mijnheer de Redacteur!

Beleefdelijk neem ik de vrijheid, UEd. minzaam te verzoeken, aan het ondervolgende wel een plaatsje in Uw geacht dagblad te willen verleenen, niet twijfelende, dat het nu of in den vervolge eenig nut zal stichten. Tot onderpand der waarheid van het in deze regelen voorkomende, blijft mijne handteekening U borg, doch ik verzoek U deze regelen bij plaatsing met de *initiale* X te willen onderteekenen.

Het is eene daadzaak van overbekendheid en die bij gevolg geen betoog behoeft, dat het N. I. Gouvernement in deze gewesten steeds eene wijze staatkunde heeft gevolgd, betreffende de godsdienstige instellingen en hadats der oostersche bevolkingen dezer gewesten, n. l. door den Inlander en andere Oosterlingen niet te kwetsen en te beleedigen in hunne godsdienstige principes, door hen niet te storen in hunne gebruikelijke of godsdienstige feesten, waarvan velen bij hen tot hadat zijn overgegaan van geslacht tot geslacht, feesten en plegtigheden, waarvoor de Mahomedaan, des noods, zijn leven in de waagschaal stelt of laat.

De wijze staatkunde van ons Gouvernement heeft dan ook tot nog toe die gezegende vruchten gedragen, dat wij tot heden die gevaren, die opofferingen van duizende menschenlevens en millioenen schats zijn ontweken, die anders welligt een binnenlandschen oorlog, zoo als tot heden nog in Britsch-Indië plaats heeft, na zich zouden gesleept hebben. Voorzeker zoude Engeland wel wenschen, indien het in zijn magt ware, om het verledene te herroepen, dat het magtige Albion nimmer de zeden, gebruiken en godsdienstige instellingen der Hindoes en andere oostersche volken met zulk eene ruwe hand had aangerand. De geschiedenis van het menschdom leert ons toch, dat eene kleine oorzaak allergewigtigste gevolgen kan hebben, ja dat eene vonk dikwijls voldoende is, om een geheel gewest, ja soms een geheel land in vuur en vlam te zetten en om den oorlogstoorts voor jaren achter een te doen ontbranden.

Van bovenstaande waarheden uitgaande, geloof ik dat ieder onbevooroordeelde met mij het ondervolgende zal moeten beamen.

De Banda eilanden leveren, zoo als bekend is, door hunne no-

ten en foelieproductie, nog al geene onaanzienlijke voordeelen aan het Gouvernement op.

De perken of noten tuinen worden bearbeid meest door perkhoorigen en, waar de bevolking niet toereikende is, ook door contractanten van en met het Gouvernement en door bannelingen; allen belijden de Mahomedaansche Godsdienst, en zijn, vooral wat de perkhoorigen betreft, van ouder tot ouder zeer op hunne zeden, gewoonten en godsdienstige instellingen of hadats gesteld.

Ieder perkenier, die verstandig handelt, geeft zijn perkhoorigen daarin zooveel mogelijk toe en tracht alles te vermijden, wat hunne hadats kan krenken; hij, die een en ander uit het oog zoude verliezen, zoude eene laakbare daad begaan, die voorzeker zijne nadeelige gevolgen met zich zoude brengen.

De residenten van Banda, tevens perkinspecteurs, voormalige bestuurders van dit gewest, hebben de perkeniers hunne eigene zienswijze laten volgen, daar zij toch wel begrepen, dat de perkeniers, van welke de meeste 15 à 20 jaren hunne perken beheeren, hunne zaken wel zouden weten en niet zoo dom zouden zijn, om hunne eigene belangen uit het oog te verliezen; doch de tegenwoordige resident, die het beter schijnt te willen weten, en bevreesd schijnt te zijn, dat de perken onder zijn bestuur geene noten genoeg zullen afwerpen, geeft onophoudelijk zijne bevelen à tort et à travers, — hier moeten de schutboomen worden omgekapt, waarschijnlijk om de noten des te eerder door den harden wind, die hier dikwijls tot storm overgaat, onrijp te doen afvallen, ten voordeele van den lande en der perkeniers! Op een ander perk moet eene andere wijze van aankweeking der jonge notenplanten worden gevolgd. De perken moeten schoon van gras zijn, ten einde vrijen doorgang aan de brandende zonnestralen en aan de koude nachtlucht der maanden Junij, Julij en Augustus te verschaffen, waardoor de boomen ziek worden en de geheele boom aan het kwijnen raakt, de vruchten onrijp afvallen en ten laatste de geheele boom versterft! Deze maatregel heeft onlangs op Poeloe Ay een groot aantal boomen doen wegkwijnen.

Vele perkeniers volgen deze ongerijmde bevelen op, en daardoor zal het verschijnsel ook zeer spoedig plaats hebben, dat de perken veel minder noten dan voorheen zullen afwerpen; maar wat doet dit tot de zaak alleen voor het heden; zonder in de toekomst te zien, is immers doelmatig en een blijk van hoog verstand!?

Sommige perkeniers zijn echter zelfstandig genoeg, om al die ongerijmde bevelen niet op te volgen, maar dezen worden dan ook bij iedere gelegenheid schrikkelijk geturlipineerd.

Bij gelegenheid van het Javaansche of Mahomedaansche Nieuwe jaar, is het steeds sedert onheugelijke jaren de gewoonte geweest, dat de perkhoorigen dien dag voor zich mogten besteden, ten einde die gewoonten en gebruiken in acht te nemen, welke hunne godsdienst hun voorschrijft. Voorzeker zal ieder moeten erkennen, dat één geheele vrije dag in één geheel jaar weinig genoeg is, want op de Christelijke zon- en feestdagen zijn de perkhoorigen toch ook nog verpligt den halven dag te moeten werken. Bij het onlangs in de maand Mei plaats gehad hebbend Mahomedaansche Nieuwe jaar, vond te Resident goed om de bevolking te gelasten, dien dag niet als feest-, maar als werkdag te beschouwen, en alzoo feitelijk in te grijpen in de gewoonten en zeden der Mahomedaansche bevolking. De perkenier H, die tevens administrateur van een ander perk is, begaf zich des namiddags, vóór het Mahomedaansche Nieuwe jaar, naar de onder zijne administratie staande perken, ten einde eenige gezondheidsmaatregelen tegen de heerschende épidemie te doen uitvoeren en ontmoette tot zijne groote verwondering eene groote Oram-baai (inlandsch vaartuig) met vele menschen bemand, dat met kracht van riemen koers naar de hoofdplaats stelde; dadelijk gaf hij bevelen om op dat vaartuig, dat hij in de verte herkende als tot een zijner perken te behooren, aan te houden. Toen hij genoegzaam genaderd was, om zich te doen verstaan, kreeg hij op zijne vraag »waar de opvarenden heen gingen, ten antwoord. »Naar U, Mijn Heer, om U permissie te vragen, om morgen ons Nieuwe jaar te mogen vieren. Nu, mannen! keert dan maar weder terug, want ik ga ook naar de perken, was het antwoord van den Heer H.

Op het perk S. gekomen zijnde, begaven de hoofden der bevolking, gevolgd door hunne onderhoorigen, zich naar hun heer en smeekten en baden hem deemoedig, dat hij hen toch op den eenigen dag van het jaar, die voor hen een dag van heil en zegen was, niet ongelukkig zoude maken; maar dat zij hem eeuwig zouden danken, indien hij, zooals hij reeds 20 jaren lang gedaan had, hun dien dag volgens hunne gewoonten, zeden en gebruiken en hadats wilde laten vieren, en dat zij daarna met verdubbelde krachten, ijver en inspanning wilden werken, om, indien er voor dien dag eenig verlies mogt zijn, dit met den meesten ijver te vergoeden.

Ja, goede menschen! zeide de perkenier H, de meesten van U weten, dat ik U 20 jaren lang, wel en zoo goed als in mijn vermogen was heb behandeld, en immer heb ik U de viering van uw Nieuwe jaar van harte gegund, maar thans zijn mijne handen gebonden; ik schijn thans niets meer te wezen dan de hoofdmandoor van mijn perk, want de bevelen, dat gij morgen moet werken, zijn niet van mij, maar wel van den resident uitgegaan." Ja, goede heer! wij weten wel, dat gij die bevelen niet gegeven hebt, maar wij wenschen van U, als van onzen wettigen heer, die ons 20 jaren zoo goed hebt bestuurd, voor heden ook nog vergunning tot het vieren van ons Nieuwe jaar, van ons jaarlijksch feest te erlangen." Maar menschen, gaat naar den resident, die heeft de bevelen uitgevaardigd, hernam de Heer H., Och! mijn heer, wat zou dit ons baten, immers niets! was hun wederantwoord.

Eindelijk zeide de Heer H, diep medelijden met zijne perkhoorigen hebbende, en ter voorkoming van ongelukken, daar hij wel bespeurde, dat er eene groote gisting onder de bevolking heerschte. Wel nu mannen, morgen zijt gij allen voor dien dag vrij. Ik neem, wat er ook van komen moge, alles op mij. Maar nu ook kende de blijdschap geene grenzen. Die arme, ongelukkige menschen, genoegzaam tot wanhoop gedreven, hadden hun heer wel op de handen willen dragen!

Van daar begaf de Heer H, zich naar de andere onder zijn beheer staande perken, en hier had het zelfde tooneel in al zijne kleuren plaats, en natuurlijk werd ook daar de bevolking, onder dezelfde voorwaarden, tot het vieren van hun Nieuwe jaar vrij gegeven.

Sommige perkeniers volgden het voorbeeld van den heer H, doch anderen hadden den last, daar zij te kleinmoedig waren, dat het volk hunner perken op eigen gezag overkwam, om met aandrang de vrijheid te verkrijgen tot het vieren van hun Nieuwe jaar, welke concessie dan ook nolens volens werd verleend, en de vroeger gegeven order of bevelen werd of werden ingetrokken. Het geen niet weinig bespotting veroorzaakte, want men moet geene bevelen uitvaardigen, dan na rijpe overweging, en ze dan een maal gegeven hebbende, moeten ze ook gehandhaafd worden.

Nu vragen wij bescheiden, doch met nadruk, indien er op den dag van het Mahomedaansche Nieuwe jaar onlusten of groote wanordelijkheden op de perken waren uitgebroken, waarbij welligt, of liever hoogst waarschijnlijk bloed zoude gestroomd en menig Europeaan of Militair zijn leven bij verloren hebben, of dit dan niet billijkerwijze op rekening had moeten gesteld worden van hem, die met zulk eene ruwe hand en op zulk eene ongepaste wijze in de gebruiken, zeden, en gewoonten of hadats van eene arme, maar tot wanhoop gevoerde bevolking had ingegrepen, en of hij, die van het gematigde gezag, hem door de Hooge regering, met gepaste billijkheid, in handen gesteld, op zulk eene onverantwoordelijke wijze, onbedacht gebruik had gemaakt, de welligt niet te berekene schade, den lande en den perkeniers veroorzaakt, zoude hebben kunnen vergoeden?

Het valt zeker ligt aan hem, die daartoe de magt heeft, personen tot de hooge waardigheid van hoofd eens gewestelijken bestuurs te benoemen, maar of bij die benoemingen altijd de noodige voorzigtigheid en behoedzaamheid in het oog worden gehouden, willen wij niet beslissen en laten de conclusie daarvan liever over aan hem en hen, die daartoe geroepen zijn.

Na UwEd. de plegtige verzekering gegeven te hebben, dat deze regelen alleen in het belang van den lande, vrij van alle mogelijke nevenbedoeling geschreven zijn, heb ik de eer mij te teekenen

UwEd. Dw. Dienaar.

X.

(*Redactie.*)

SCHEEPSBERIGTEN.

Straat Sunda doorgezeild.

DATUM.		VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN	DATUM	NAAR
September	9	Amerikaansch	Mars	Harrisson	op Walvisch vangst		
"	—	Nederlandsch	Maria Diederika	van Marion	Hartepool	1 Junij	Singapore
"	—	Oldenburg	O. Thijen	Addicks	Batavia	9 Sept.	Perzie
"	—	Zweedsch	Torefors	Janson	"	— "	
"	10	Engelsch	Undaunted	Glegg	Glasgow	7 Mei	Singapore
"	11	"	James Paton	Allison	"	12 Junij	"
"	—	Ned Indisch	Joesroel Karim	A. S. bin Salim	Batavia	7 Sept.	Padang
"	—	"	Buboel Joesoer	Sech bin Moch. Almalnie	Sumanap	30 Aug.	"
"	—	Britsch	Challenger	James Killick	Shanghae	6 "	Londen
"	—	Nederlandsch	Tonia	C. F. Zeeman	Rotterdam	7 Junij	Batavia

Aangekomen schepen te *Batavia.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN		AGENTEN.
September	10	Ned. Indisch	schoener	Chieftain	J. C. Kruijmel	Billiton	6 Sept.	Reijnst & Vinju
"	—	"	bark	Djelanie	Said bin Alie	Singapore	20 Aug.	Buys, Jacobsen & Co.
"	—	"	"	Marzoek	Sech Bagoei	Sumanap	5 Sept.	B. J. Jacobs
"	—	Engelsch	"	Monarch	W. Marr	Soerabaija	7 "	Hunter Houghton &
"	—	Nederlandsch	"	Stud Leijden	A. Dekker qq	Si gapore	7 Aug.	Dümmler & Co.
"	—	"	"	Celeritas	H. A. Wagner	Soerabaija	8 Sept.	E. Moormann & Co.
"	—	"	brik	Dolfijn	C. B. Brandligt	Soerabaija		Schimmelpenninck &
"	—	Amerikaansch	schip	Cyguet	Mozis	Amoy		Paine, Stricker & Co.
"	12	Nederlandsch	brik	Bengalen	H. T Planter	Rotterdam	16 Mei	J. Cezard & Co.
"	13	"	"	Jacqueline en Elise	B. Sikkens	Cheribon	11 Sept.	Haager, en Schuurma
"	—	Pruisisch	bark	Johan Martin		Samarang	11 "	Metzendorff, Wilmans
"	—	Hamburgsch	"	Wiedeman	T. Kalchloser	Soerabaija	7 "	"

Vertrokken schepen van *Batavia.*

DATUM.		VLAG		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
September	11	Ned. Indisch	bark	Hairol Barie	Sech Arfan	Balie
"	—	"	"	Joedool Barie	Sech bin Jaffar	Banka
"	—	Pruiss.	schip	Der Süd	Malchow	Siam via Singapore
"	12	Nederlandsch	bark	Buitenzorg	H. H. Ruhaak	Macasser
"	13	"	brik	Dolfijn	C. B. Brandligt	Amsterdam
"	—	Ned. Indisch	bark	Sara Eleonora	D. Schuijmer	Samarang
"	—	"	brik	Tartar	Tan Ingok	Cheribon en Pecalongan
"	—	"	"	Ocean	Giam Liangsoeij	Siam via Singapore
"	14	Nederlandsch	bark	Celeritas	H. A. Wagner	Amsterdam
"	—	Ned. Indisch	"	Noorban	Said bin Djen	Indramaijo
"	—	"	"	Kim Tiangtaij	Kwee Sintjie	Palembang

In lading liggende schepen te *Batavia.*

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Commercie Compagnie	G. J. Bruker		Haager & Schuurman.
"	"	Pauline*	B. J. Post		"
"	"	Henriette*	J. van Loenen		"
"	"	Cosmopoliet*	Westenink		"
"	brik	Louise Roeloffina*	Sijbrandi	Tjilatjap	"
"	schip	Zaanstroom	R. L. Schaap		Schimmelpenninck & Co.
"	"	Yssel	Maarschalk		"
"	brik	St. Michael	L. D. Boswijk		"
"	bark	Canton	H. J. Tweehuijs		"
"	"	Euterpe	A. Kuijpers		"
"	"	Louis Meijer	O. Hazewinkel		Landberg, Bezoet de Bie & Co.
"	"	Noord-Braband	H. R. Bok		"
"	"	Amelia Augusta	van Marle	Nederland	"
"	"	Ferdinand en Louis*	J. K. de Weerd		Jacometti & Co.
"	"	Maleijer	Bok		Busing, Schröder & Co.
"	"	Agatha en Maria	W. B. van Zijp	Soerabaija	Dümmler & Co,
"	brik	Luitenant Admiraal Tjerk Hiddes.	O. S. Parma	Nederland	"
"	bark	Prins Veldmaarschalk	Immink		"
"	schoener	Argo	Scherpbier		"
"	schip	Stad Leijden	Dekker		"
"	bark	Maria Agnis	B. ten Brink	Soerabaija	E. Moormann & Co.
"	schip	Maria Anna*	Overgaauw	Nederland	van Ommeren, Ruab & Co.
"	brik	H. Willebrordus	de Boer	Nederland	"
"	"	Koerier*	T. A. Rotgans		"
"	bark	St. Jan*	Lammerts		"
"	"	Catharina Maria	J. A. Ballot		"
"	"	Neerlands Koningin	Geerling		"
"	schip	Doctrina en Amicitia	Straatman	Nederland	"
"	"	Philips van Marnix*	E. van Duijn		B. Kopersmit & Co.
"	"	Biesbosch*	J. H. Mugge		
"	bark	Vriendentrouw*	D. Grevelink		
"	"	Nicolaas Witsen	B. J. Stoffels		"
"	"	Jacoba Helena*	J. Swart		"
"	"	Sara Alida Maria	S. Stapert		"
"	"	Scheveningen	J. K. Annokkee		"
"	bark	Henriette Elisabeth Susanna*	A. Meijboom		"
"	schip	Stad Dokkum*	N. van der Werff		"
"	"	Onderkerk a/d. Amstel	D. H. Kramer		"
"	"	Phoebus*	de Roever qq		Paine, Stricker & Co.
"	"	Susanna en Elisabeth*	C. Ouwehand		Maclaine, Watson & Co.
"	"	Staatsraad van Ewijck	de Winter		"
"	bark	Drie Vrienden	Anderson	Rotterdam	"
"	schip	Willem de Eerste	T. J. Niedfeld		J. Cezard & Co.
"	bark	Honingbij	van der Valk		"
"	"	Loevesteijn	Vonck		"
"	brik	Bengalen			"
"	bark	Johannes Christiaan	Obelt	Nederland	C. Bahre & G. Kinder.
"	"	Maria Magdalena	Willebrink	Nederland	"
Ned. Indisch	"	Hawil Hair*	Sech Arfan	Cheribon	B. J. Jacobs.
"	"	Alnoer*	Sech Sultan	Samarang	"
"	brik	Marzoek*	Sech Bagoei		"
"	schip	Fathool Moebarak*	Said bin Segaf	Cheribon	Buijs, Jacobsen & Co.
"	bark	Saijool Gair*	Sech Basarahiet	Cheribon	
"	schoener	Chieftain*	Kruijmel	Billiton	Reynst & Vinju.
Engelsch	brik	Spirit of the Age*	Billing		Morgan, Melbourn & Co.
"	bark	William Simpson*	Splatt	Londen	Maclaine, Watson & Co.
"	"	Gaze Hound*		China	"
"	brik	Kate*	Grange	Melbourne en New Zealand	"
Hamburgsch	bark	Elise Rübcke*	Boijsen		Metzendorff, Wilmans & Co.
Zweedsch	"	Maria Auguste*	Byström		"
Fransch	schip	Pallas*	Dabun		Busing, Schröder & Co.
"	"	Johanna*	Wetzel	Bordeaux	C. Bahre & G. Kinder.
Bremen	"	Fides*	Arfmann		"
Hanover	bark	Esperance*	H. A. Feijen		E. Moormann & Co.
Oldenburg	schoener	Alfred Herman*	W. Brummer		"

De Particuliere schepen zijn aangeduid met een*

Aangekomen schepen te *Samarang.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER		VAN
September	1	Nederlandsch	bark	Canton	H. J. Tweehuijs	28 Aug.	Macasser
"	—	Ned. Indisch	"	Faulkool Nassar	J. H. van Garling	27 Julij	Riouw
"	2	Fransch	schip	La Rose	G. Chabarines	28 Aug.	Batavia
"	—	"	bark	Nicolas Cezard	J. F. Perraux	14 "	Singapore
"	3	Ned. Indisch	stooms.	Macasser	A. G. Bosch	2 Sept.	Soerabaija
"	—	"	"	Koningin der Nederlanden	E. Lewis	1 "	Batavia
"	5	"	bark	Kim Goan	Goei Heijsoei	16 Julij	Riouw
"	—	"	schoener	Bintang Toedjoe	C. F. Beasley	18 Aug.	"
"	—	"	stooms.	Oenarang	S. van Hulsteijn	4 Sept.	Batavia
"	6	Z. M.		Merapie	Kapt. Luit. t/z. E. M. Baak	6 "	Soerabaija
"	—	Nederlandsch	bark	Alblasserdam	J. Thoen	1 "	Macasser
"	—	Ned. Indisch	schip	Gana Salim	Sech Jarafie	1 "	Sumbawa.

In lading liggende schepen te *Samarang.*

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Maria Adolfina	A. Blom		C. Damnitz & Co.
"	"	Julie Claire	A. van Oosteroom		Dorrepaal & Co.
"	"	Vijf Vrienden	C. Johan		van Maanen & Co.
"	"	Eduard Marie	M. F. Remmers		Dorrepaal & Co.
"	"	Java Koerier	Diepering	Soerabaija	C. Damnitz & Co.
"	"	Hermina Maria Elisabeth	U. Bonjer		B. Kopersmit & Co.
Fransch	"	Nicolas Cezard	F. F. Perraux	Frankrijk	Dorrepaal & Co.
"	schip	La Rose	G. Chabarines	Frankrijk	MacNeill & Co.
"	brik	Alblasserdam	J. Thoen		"
Ned. Indisch	"	Fatahool Moebarak	Abdul Rachim	Riouw	Gezagvoerder.
"	"	Maas Dennok	Abdul Adjies	Pontianak	"
"	"	Kiem Hek Soen	Oeij Bokking	Riouw	"
"	"	Kiem Hing Sing	Lim Biauwtioe		"
"	"	Alrachmanie	Hadjie Moh. Sedik	Singapore	"
"	"	Djoedool Karim	Ammondin		"
"	"	Ellen	F. A. P. Wentholt	Tagal	B. Kopersmit & Co.
"	"	Kim Goan	Go Kaisoeij		Gezagvoerder
"	"	Kiem Tjiat Tjiang	Io Ing An	Riouw	"
"	schoener	Hap Eeng	Tan Kie		"
"	"	Bintang Toedjoe	C. F. Beasleij		"
"	"	Gana Salim	Sech Jarafie		"
"	schip	Srie Nagara	Iatje Kandar		"
"	brik	Faulke Nassar	J. H. van Garling		"
"	"	Crinoline	A. K. E. A. Paré		Seeman & Co.

TWEEDE BIJVOEGSEL behoorende bij den *Java-Bode* van Woensdag, 14 September 1859, No. 74.

Vertrokken schepen van *Samarang*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	NAAR
September	2	Nederlandsch	bark	Drie Vrienden	L. P. Andersson	Batavia en Nederland
„	—	Ned. Indisch	„	Bintang Timor	Lebee Achmat	Singapore
„	—	Nedererlandsch	„	Brouwershaven	P. Jansen	Nederland
„	3	Ned. Indisch	„	Fathool Manam	Sech Bargebeh	Soerabaija en Balie
„	—	„	„	Alnoer	Sech Marzoekie	Batavia
„	—	Nederlandsch	„	Canton	H. J. Tweehuijs	„
„	—	Ned. Indisch	stooms.	Macasser	A. G. Bosch	„
„	4	„	brik	Joesroel Karim	Said Salim	Padang
„	—	„	stooms.	Koningin der Nederlanden,	E. Lewis	Soerabaija
„	6	Nederlandsch	brik	Koerier	F. G. Rotgans	Batavia
„	7	Ned. Indisch	stooms.	Oenarang	S. van Hulsteijn	Soerabaija
„	8	„	brik	Oen Goan	Lim Djehie	Tagal

Aangekomen schepen te *Soerabaija*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	VAN
September	1	Nederlandsch	bark	Nieuw Lekkerland	M. B. Hoffman	Rotterdam
„	—	Ned. Indisch	„	Moostarie	Said Alhabassij	Pontianak
„	2	„	„	L' Esperance	J. van Entere	Batavia
„	—	Z. M	„	Merwede	lt. t/z. 1ste klasse J. K. Kruisse Pilaer.	„
„	—	Oldenburg	„	Von Berg	B. A. Muller	Melbourne
„	—	Nederlandsch	„	Marianne	H. P Gronbeek	Macasser
„	3	Ned. Indisch	„	Krabbe	Mardam	Probolingo
„	4	Nederlandsch	„	Zeeland	H. P. Hazewinkel	Batavia
„	5	Ned. Indisch	stooms.	Koninging der Nederlanden	E. Lewis	„
„	6	Z. M.	„	Suriname	Kapt. Luit t/z Beelaarts	Ternate
„	7	„	„	Schroefkorvet Groningen	Kapt. lt. t/z. M. F. C. dit Dubikart	Bonie
„	—	Ned. Indisch	bark	Faidul Rachman	Said Ba-Alie	Batavia

Vertrokken schepen van *Soerabaija*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	NAAR
Augustus	31	Hamburg	bark	Magdalena	M. D. Henrichsen	Nederland via Indramaijoe
September	1	Z. M	stooms.	Adm. v. Kingsbergen	lt. t/z. 1ste klasse W. K. van Gennep	Koers stellende om de Oost
„	—	Ned. Indisch	bark	Kasbal Haer	Said Assegaf	Grissee
„	2	„	stooms.	Macasser	A. G. Bosch	Sing. v. Sam. en Batavia
„	—	„	bark	Hing Thaij	Amat	Balie
„	—	„	„	Hooseeng	Intje Lanang	Sumanap
„	3	Nederlandsch	„	Celeritas	G. A. Wagner	Amsterdam
„	—	Ned. Ind	„	Antonia Petronella	A. Voorendijk	Nederland via Panarockan
„	—	Z. M.	stooms.	Merapie	Kapt Luit t/z. E. M. C. Baak	Koers stellende om de Oost.
„	4	Ned. Indisch	bark	IJdroessie	Sech Abd. Bakir	Banka
„	—	„	„	L'Amitié	W. A. S. Valerg	Balie.
„	6	„	„	Venus	Jan	„
„	7	Hamburg	„	Wiedeman	T. Kalchloser	Australie
„	—	Nederlandsch	„	Stad Schiedam	T. A. Wulp	Pontianak

In lading liggende schepen *te Soerabaija*.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	BESTEMMING	AGENTEN.
Nederlandsch	schip	Johannes Hendrikus Ferdinand	Lodewijks	Nederland	Fraser, Eaton & Co.
Amerikaansch	„	Spitfire	J. W. Areij		„
Nederlandsch	„	Koophandel	Crevecoeur	Nederland	„
Hamburgsch	„	Wiedeman	Kalkloeser	Australie	„
Nederlandsch	„	Regina Maria	Ouwehand	Nederland	„
„	„	Goede Verwachting	Van Lindonck	Nederland	„
„	„	Dirk Arnold	de Veer	Nederland	„
„	„	Walcheren	K. Hoek	Rotterdam	„
Hamburgsch	„	Favoriten	P. Kanrim		Mathieu, Ebbs, Ruys & Co.
Nederlandsch	„	Zeenimph	Witsen Elias	Nederland	Schimmelpenninck & Co.
„	„	Arlequin	Singer		„
„	„	Reinhardt	Berkelbach v. d. Sprenkel.	Holland	„
„	„	Vereeniging	J. de Jong	Nederland	„
„	„	Macao	J. Krol	Nederland	„
„	„	Osiris	Cramer		„
„	„	Commissaris des Konings van der Heim	van Zanten		J. F. van Leeuwen & Co.
„	„	Jeannette Agatha	Cleijndert		„
„	„	Borneo	De Best	Nederland	„
„	„	Maria Adriana	Van der Held	Nederland	„
„	„	Prins Maurits	J. J. Bart		B. Kopersmit & Co.
„	„	Aegidia en Paulina	T. K. Veldman		„
„	„	Henriette Maria	de Boer	Nederland	„
„	„	Admiraal van Heemskerk	Koning	Nederland	„
„	„	Koophandel	de Vries	Nederland	„
„	„	Marianne.	H. P. Gronbeck	Amsterdam	„
„	„	Gebroeders Houtman	C. J. Bax		B. J. van Eck & Co.
„	„	Samuel Hendricus	A. G. Bouten		„
„	„	Dorothea Henriette	D. Smith		„
„	„	Helmers	Messen		E. ten Brink & Co.
„	„	Staatsraad Baud	T. de Jong	Nederland	„
„	„	Bulgersteijn	B. Verhagen		„
„	„	Ida Willemina	B. P van Wijland	Nederland	„
„	„	Nieuw Lekkerland	Hoffmann	Nederland	„
~~Ned. Indisch~~	„	~~L' Espérance~~	van Entere	Macassar	Hill Broekman & Co.
Zweedsch	„	Sverige	Ruden	Nederland	Adam & Co.

Aangekomen schepen te *Indramaijo*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Aug.	30	N. I.	bark	Fathal Nassar	Abd. Segaf	Batavia
„	31	„	schoen.	Hongau	Lim Kwiesoeij	„
Sept.	1	„	brik	Nassee	Said Segaf	„
„	2	Ned.	bark	Valparaiso	H. K. Smit	„

Vertrokken schepen van *Indramaijoe*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Sept.	1	N. I.	bark	Fathal Nassar,	Abd. Segaf	Cheribon
„	8	„	„	Hinggoan	Lim IJoehok	Riouw

Aangekomen schepen te *Cheribon*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Aug.	29	N. I.	bark	Thaij Liong	Tan Binsick	Riouw
„	30	„	stooms.	Samarang Packet	J. F. Scheel	Samarang
„	31	„	bark	Noorban	Said Djen	Grissee
Sept.	3	Ned.	„	Joan	C. Laseur	Samarang

Vertrokken schepen van *Cheribon*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Aug.	29	N. I.	schoen.	Tan Ingok	Lim Kweesoeij	Indramaijoe
„	30	„	stooms.	Samarang Packet	J. F. Scheel	Batavia
Sept.	1	„	bark	Noorban	Said Ale Djen	„
„	3	„	„	Kim Tiantaij	Kwee Sintjie	Palembang

Aangekomen schepen te *Tagal*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Aug.	30	Ned.	bark	Johanna	H. G. Piccardt	Pecalongan
Sept.	2	N. I.	„	Asultanie	Maidroes	Sumbawa
„	3	„	„	Kimgoan	Gouw Kesoei.	Cheribon

Vertrokken schepen van *Tagal*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Aug.	30	Ned.	schip	Hendrika	W. v. Aalburg	Nederland
Sept.	2	„	bark	Johanna	H. C. Piccardt	Batavia
„	3	„	schip	Van Galen	J. R. Smit	Ned. v. Pec.

Aangekomen schepen te *Pecalongan*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Aug.	28	Ned.	schoen.	Henriette Wilhelmina.	J. W. Bock	Indramaijoe

Vertrokken schepen van *Pecalongan*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Sept.	2	N. I.	bark	Batavia	Oeij Holian	Batavia
„	3	„	„	Atiat Thoolbarie	Baharoon	Sumanap

Aangekomen schepen te *Sumanap*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Aug.	20	N. I.	schoen.	Bella	Jono	Pasoeroean
„	22	Ned.	schip	Dolfijn	Brandligt	Soerabaija
„	26	N. I.	bark	Pictura	Liondhardt	„
„	27	„	stooms.	Macasser	A. G. Bosch	„

Vertrokken schepen van *Sumanap*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Aug.	22	N. I.	bark	Hairol Barie	Sech Arpan	Batavia
„	23	„	brik	Hawil Haer	Baoeseer	Padang
„	29	„	stooms.	Macasser	A. G. Bosch.	Soerabaija

MARKTPRIJZEN.

TE BATAVIA, DEN 13 SEPTEMBER.

Arak, *f* 40,—
Koffij, Java niet aan de markt.
——, Padang, idem.
Suiker N⁰. 16 *f* 17,25,—
Rijst, Indramaijoe met zakken, *f* 210,—
——, witte Batavia, 1ste kwaliteit, *f* 135,— @ *f* 140,—
——, „ „ 2de kwaliteit, *f* 110,— @ *f* 130,—
——, Carga *f* 100,—
Wisselkoers op Holland, *f* 103½ @ *f* 104,— Engeland, *f* 11⅛ Singapore *f* 2.75, China *f* 2 80,— @ *f* 2.85 Calcutta *f* 122,— nominaal.
——, Gouvernement, 103%.
Vrachten. St. Michel @ *f* 45,— voor Rijst en *f* 50,— voor Suiker, op de kust te laden.

TE SAMARANG, DEN 9 SEPTEMBER.

Koffij, thans niet ter markt.
Suiker N⁰. 16, *f* 17,—
Indigo, *f* 3,75,— geboden.
Koehuiden, *f* 60,— ℔ kodie.
Buffelhuiden, *f* 50,— ℔ kodie.
Staart Peper, *f* 66,—
Rijst ordinair wit, *f* 145 @ *f* 150,— ℔ koijang @ 28 picol. zonder zakken.
„ carga „ *f* 115 @ *f* 122,— idem. idem.
Klapper Olie *f* 22,—
Katjang „ *f* 17,—
Rotting *f* 10,— Bandjermassing niet voorhanden.
Kadjang Matten, *f* 9,—
Wisselkoers op Holland 6/m. 103 %.

TE SOERABAIJA, DEN 8 SEPTEMBER

Suiker *f* 17,—
Koffij,
Rijst, (Carga) ℔ koijang *f* 115 @ *f* 130,—
idem (witte) „ „ *f* 160 @ *f* 170,—
Koehuiden
Arak ℔ legger *f* 50,—
Olie (Klapper.) *f* 20,—
Olie (Katjang.)
Kadjang Matten. *f* 7 @ *f* 9,—
Rotting *f* 8 @ *f* 9,—
Wisselkoers. *f* 103%, Londen 11½

TE PASOEROEAN, DEN 7 SEMTEMBER.

Suiker N⁰. 16 *f* 17,— houders weigeren echter voor dien prijs te geven.
Rijst, (witte) ℔ koyang *f* 140,—
Id. (carga) „ „ „ 110,—
Olie, (klapper) „ pic. „ 28,—
Id. (katjang) „ „ „ 17,—
Wisselkoers pari.

Restant Producten in 's lands pakhuizen, den 7 September 1859.
61,164-66 pic. Suiker, oogst 1859.
69,905-19 „ Koffij „ 1859.

Den 7 September waren in de Gouvernements Pakhuizen afgeleverd, uit den oogst van 1859.
Gouv. levering.

DER FABRIEK	PIC. SUIKER.
Wangoon Redjo,	4,079–82.
Ardjo Sarie,	6,688–86.
Ardie Redjo,	7,154–07.
Yoso Wilangoon,	5,192–31.
De Hoop,	5,740–06.
Djacatra Oost,	4,712–60.
De Onderneming,	8,409–15.
Wono Redjo,	6,400–41.
Kloerahan,	8,691–43.
De Goede Hoop,	5,144–60.
Gaijam,	7,098–78.
Becassie Oost,	3,523–95.
Dankbaarheid,	2,563–41.
Soeko Redjo,	5,104–16.
Kawis Redjo,	5,212–39.
Tarie Redjo,	2,564–31.
Pleret,	3,643–88.
Te Zamen	91,960—24 pic. Suiker. 72,915—19 „ Koffij.

REGALEN LIJST.

VAN DEN 3 TOT EN MET DEN 10 SEPTEMBER 1859.

Van Nederland per Ned. bark *Agatha Maria*, van Zijp.
1 kt. gemerkt *M*. (in een driehoek) No. 440.

Van Nederland per Ned. bark *Maria Catharina*, gez. Ballot.
1 kt. gemerkt *R*.

Van Nederland per Ned. bark *Sara Alida Maria*, gez. Stapert.
1 kt. gemerkt *I. T. B*.
1 kt gemerkt *S. B. Z*.
3 kn. adres *F. R. Coers*.
1 kt. adres *Couts*.
1 kt. gemerkt *A. C*.
1 kt. gemerkt *D M U S*
1 kt. gemerkt *M U D B*
1 kt. gemerkt *H*.
1 kt. gemerkt *M. N. & C*.
1 kt. gemerkt *G. B. / C.* No. 2.

Van Nederland per Ned. brik *H. Willebrordus*, gez. de Boer.
3 vn. gemerkt *I. F. H*.

Van Nederland per Ned. bark *Henriette Elisabeth Susanna*, gez. Meijboom.
1 kt. adres *C. Wiggers*, te Madioen.
1 kt. adres *van Berkhout*.
1 kt. gemerkt *H. F & C*. No. 7886.
1 kt. adres *van Hoboken*.
1 kt. adres *J. L Umbgrove H. D*. No. 28.
1 kt. adres *H. F. Morbotter*.
1 kt adres *J G. W. Reynst en Vinju*.
1 kt. gemerkt *H. F. & C*. No. 1.

Van Nederland per Ned. schip *Stad Dockum*, gez. van der Werf.
1 kt gemerkt *P*. No 23
1 kt. adres *R A. Sijthoff*.
1 kt. adres *Kolff, W. C. Happe*, Secretaris te Banjoemaas.

Van Nederland per Ned. bark *Henriette*, gez. van Loenen.
2 kn. adres *Leesgezelschap*.
1 kt. zonder merk.
1 kt. adres *Schuurman, W de Lange*
1 kt adres *Landberg, Bezoet de Bie en co*.
1 kt. adres *W. Murman*, Directeur van het Water-Etablissement.

Van Singapore per N. I. stoomb. *Banda*, gez Vogel.
1 kt. gemerkt *H. & K. / C. / C. C.* No. 103.
1 kt. gemerkt *A. P. / L P.* No. 2.
1 kt. gemerkt *W. P*.
1 kt. adres *F. Orth*.
1 pak adres *W. H. Nash*, te Soerabaija.
1 pak adres *Elty*.

HANDELSBERIGTEN.

AAN- EN UITVOER TE BATAVIA,

VAN DEN 30 AUGUSTUS TOT EN MET DEN 4 SEPTEMBER 1859

Aanvoer.

Van Amsterdam per Ned. schip *Sara Alida Maria*, gez. Stapert, agt. B. Kopersmit en co.

8 md. champagne, 200 keld. genever, *Maclaine, Watson en co*.
50 hammen, 35 kn meubelen, 10 do glaswerk, *Gebr. Roselje en co*.
34 kn. medicijnen, *Morgan, Melbourn en co*.
160 coll. manufact, 1 kt. pleetwerk, 12 bn. dekens, 2 kn. glas en zilverwerk, 100 vn. meel, *Paine, Stricker en co*.
20 coll. manufact, *Borneo C. Limited*.
27 coll. manufact., 25 do. gedr. vruchten, *Haager en Schnurman*.
25 coll. manufact., *T. Crone*.
100 tross. touw, 2 ps. machinerien, 2 kn. diversen, 20 do. manufact., *Agenten*.
10 kn. manufact., 6 do. schrijfbehoeften, 3 coll. diversen, *Order*.
17 coll. provisien en dranken, *Pahud*.
13 kn. papier, 4 do. provisien, 100 vs. boter, *C. Bahre en G. Kinder*
8 kn. diversen, *L. Platon en co*.
8 kn. manufact., 200 vs. loodwit, *Dümmler en co*.
3 kn. manufact, *Pandel en Stiehaus*.
59 hammen, *Feltkamp Mispelblom en co*.
671 vn. spek, 305 do. meel, 190 coll. gouv. goederen, *Gouvernement*.
50 coll. manufact., *B. van Leeuwen en co*.
69 coll. manufact, 21 kn. do. *Engelhard en co*.
6 kn. medicijnen, *Vlaming Kiebert*.
2 kn. levertraan, *Wn. Specht Grijp*.
5 kn. manufact, *Tauber*.
43 kn. manufact., *E. Moormann en co*.
2 kn. boeken, 2 do. kramerijen, *H. M. van Dorp*.
5 vn. vleesch, *van Riet en ter Gouw*.
11 coll manufact., 7 kn. papier, *Arnold en Zonen*.
870 coll. manufact, *N. H. H*.

Voor Samarang.

2500 steenen, 196 blokk. hardsteen. 318 coll. koopmanschappen, *Order*.
25 kn. wijn, *J. Cezard en co*.

Van Soerabaija per Amerik. bark *Homer*, gez. Elliss, agt. Maclaine, Watson en co.

1600 boss. rotting, 2000 ps. koehuiden, 47 pakk. medicijnen, 65 krandj. gomelastiek, *Order*.

Van Penrey per Ned. schip *Waalstroom*, gez. Mellink, agt. Landberg, Bezoet de Bie en co.

470 tonn. steenkolen, *N. H. M*.
50 vs. boter, *Agenten*.

~~Van China per Ned. bark *Catharina Maria*, gez. Ballot, agt.~~ van Ommeren, Rueb en co.

4 kn. hoeden, *Gouvernement*.

Van Amsterdam per Ned. bark *Henriette*, gez. van Loenen, agt. Haager en Schnurman.

1402 ps. marm. steenen, 66 kn. do. bladen, 23 do. kramerijen, *C. Bahre en G. Kinder*.
62 bn. drills, 20 do. zakken, 12 kn. kramerijen, 94 kn. manufact, 18 pakk. do. 43 coll. do. 2 bn. do. 9 vn. brood, 100 do. meel, 300 do. boter, 1 kt. verfkwasten, 1 do. naalden, 30 do. wijn, *Engelhard en co*.
200 vn. bier, 14 kn. ijzerwerk, *Landberg, Bezoet de Bie en co*.
25 vn. bier, *Schreuder*.
28 coll. manufact, *Tauber*.
1000 steenen, 200 md. bier, ½ pijp. rum, 41 kn. manufact, *Agenten*.
10 kn. bier, 200 md. do. 43 coll. provisien, 1 kt. do. *van der Meulen en co*.
1 kt. provisien, *Order*.
50 vn. bier, 50 kn. punch en siropen, *van Riet en ter Gouw*.
37 coll. suiker, *B. Andreas en co*.
25 vn. bier, *van Ommeren, Rueb en co*.
9 kn. schilderijen, 1 do. kramerijen, *G. Kolff en co*.
27 coll. manufact., *Tolson, Hunt en co*.
5 coll. manufact, *Schimmelpenninck en co*.
11 kn. koper, 2 vs. spijkers, 15 bn. manufact, 20 vn. broodsuiker, 3 kn. diversen, 27 coll. provisien, 6 keld. zuren, 6 md. groenteus, 25 hammen, 2 ps. ger. vleesch, *B Kopersmit en co*.
50 kn. wijn, *W. Cores de Vries*.
13 coll. manufact., *Pitcairn, Syme en co*.
35 coll. provisien, *Gumprich en Strauss*.
100 keld. lijnolie, 1 kt. kwasten, 3 do. manufact., *Arnold en Zonen*.
75 kn. manufact., *J. Cezard en co*.
3 kn. diversen, 8 pakk. dekens, *Metzendorff, Wilmans en co*.
1 kt. modewaren, *Brandon en co*.
2 kn. diversen, 1 do. zilverwerk, *G. Buijn en co*.
70 coll. manufact, *Paine, Stricker en co*.
14 kn. papier, *Loman*.
11 kn. manufact., *Dümmler en co*.
16 coll. manufact., 100 vs. boter, *B. van Leeuwen en co*.

Uitvoer.

Naar Nederland per Ned. bark *Rijnbrand*, gez. Lange, agt. Haager en Schnurman.

75 pic. rotting, 300 do. tin, 4800 do. koffij, 66 do. indigo, *N. H. M*.

Naar Australie per Eng. bark *Triton*, gez. Sharpe, agt. Maclaine, Watson en co.

6 vn. provisien, 160 pic. zw. peper, 709 do. suiker, 41 do. rotting, 2 paarden, *Agenten*.

Naar Indramaijo, Cheribon en Banca per N. I bark *Fathal Nassar*, gez. Said Achmat bin Abdulla Segaf.

9 kn. madapoll., 3 do ongebl. katoen, *Sech Salim bin Soenkar*.
3 kn. madapoll., 1 pak ginghams, *Said Abowie Satrie*.
6/m. matten zakken, 199 ps. machinerien, *Maclaine, Watson en co*.
16 balken, *van Slooten, Morgan en co*.
300 balken, 887 planken, *Abeelen, Dennison en co*.
4 kanonnen, 120 kogels, *Gouvernement*.
1 kt. bier, 2 vs. boter, 1 kaas, 1 pendules, 1 fl. gort, *A. Bedier*.
1 kt. boeken, *C. Bahre en G. Kinder*.
272 pic. katj. olie, 54 do. klapp. do. *Schimmelpenninck en co*.
13 pic. benzoin, 17 corg. houtwerk, 12 do. bamboewerk, 40/m. kamplangs, *Tjoa Hong Eng*.
27 corg. hout en bamboewerk, 30/m. kamplangs, *Moh. Akil*.

Naar Singapore per Eng schip *Quien Mab*, gez. Glendenning, agt. Pitcairn, Syme en co

289 coll. manufact, 20 vn. bier, 28 kanonnen, *Aan boord gebleven lading van Engeland*.
15 pic. staart peper, 5 do. lange do. *Hiap Ho*.
9 bn lijnwaden, uit entrep. *Tolson, Hunt en co*.
95 pic. dammer, *Wilson en co*.
15 bn. manufact., 6 pic. dammer, uit entrep. *Pitcairn, Syme en co*.

Naar Singapore per Eng. bark *Crouch Brothers*, agt. Martin, Dyce en co.

37 vs. valsch coralen uit entrep. *E. Moormann en co*.
14 pic. sago, *G. Wilson en co*.
100 vn. koolteer, *John Pryce en co*.
150 keld genever, uit entrep *Engelhard en co*.
2 roll, rott. matten, *Morgan, Melbourn en co*.

Aangekomen Passagiers te Batavia,

van den 10 tot en met 13 September 1859.

Met de Eng. bark Monarch, Kapt. W. Marr, de heeren W. Luly, Sr., W. Luly, Jr., J. Bale en C. Thomas van Soerabaija.

Met de Ned. bark Stad Leijden, Kapt. A. Dekker qq., de heeren Suijk en echtgenoot en J. Lammerink van Singapore.

SNELPERSDRUK H. M. VAN DORP TE BATAVIA.